

«Ακόμα κι αυτή η άλωση της Κωνσταντινουπόλεως
χωριά μπροστά στη Μικρασιατική καταστροφή.»
Στέφαν Τσβάιχ

Κ.Ε.Μ.Ι.Π.Ο.

Περιοδική Έκδοση του Κέντρου Σπουδής και Ανάδειξης Μικρασιατικού Πολιτισμού

Αρ. φύλλου: 18 Σεπτέμβριος 2014 Τιμή: 0,01 ευρώ

119

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Έν Αθήναις τῆ 18^ῃ Ιανουαρίου 1934

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἀριθμὸς φύλλου 22

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Περί αναγνωρίσεως δήμων και κοινοτήτων ἐν τῷ νομῷ Ἀττικοβοιωτίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ἔχοντας ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 1 τοῦ Νόμου 5970 περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τοῦ Κώδικος τῆς Νομοθεσίας περὶ Δήμων και Κοινοτήτων, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπι τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαναι και διατάσσειν.

Ἀναγνωρίζομεν :

Α') Ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων :

α') Εἰς ἰδίους μὲν Δήμους τοὺς ἐξῆς συνοικισμοὺς ἀποσπώμενους ἐκ τοῦ Δήμου τούτου.

1) Τὸν συνοικισμὸν Βύρωνος ὑπὸ τὸ ὄνομα «Δῆμος Βύρωνος». Εἰς τὸν Δήμον τούτον προσαρτῶνται οἱ ἐξῆς ἄμφοι συνοικισμοὶ «Νέα Ἐλευσία», «Κλαζομεναί», «Νέα Βρούσα», «Νέα Ἀλάσατα», «Κορδελιό», «Βυζάντιον», «Νέα Ἐρμού», «Μοιζάνδρος», και «Νέο Κορδελιό».

2) Τὸν συνοικισμὸν Καματεροῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Δῆμος Καματεροῦ».

3) Τὸν συνοικισμὸν Νέας Ἰωνίας ὑπὸ τὸ ὄνομα «Δῆμος Νέας Ἰωνίας». Εἰς τὸν Δήμον τούτον προσαρτῶνται οἱ ἐξῆς ἄμφοι συνοικισμοί: «Ἐλευθερούπολις», «Περισσὸς», «Σαρράμπολις» και «Ἰνέμπολις».

4) Τὸν συνοικισμὸν Περιστερίου ὑπὸ τὸ ὄνομα «Δῆμος Περιστερίου». Εἰς τὸν Δήμον τούτον προσαρτῶνται οἱ ἐξῆς ἄμφοι συνοικισμοί: «Χρυσάλις», «Ἄνω και Κάτω Γερμανικά», «Κτίστια», συνοικισμοὶ Ποντίων και Ἀρμενίων και Π. Περιστερί.

7) Τὸν συνοικισμὸν Καλογρέζας ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κοινότης Καλογρέζας» μὲ ἔδραν τὸν ὁμώνυμον συνοικισμὸν, ἀποσπώμενον τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

8) Τὸν συνοικισμὸν Ὑμηττοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κοινότης Ὑμηττοῦ» μὲ ἔδραν τὸν ὁμώνυμον συνοικισμὸν, ἀποσπώμενον ἐκ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

9) Τοὺς συνοικισμοὺς Δαρνίου ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κοινότης Αἰγάλεω», μὲ ἔδραν τὸν συνοικισμὸν Πυριτιδοπολείου. Εἰς τὴν κοινότητα ταύτην προσαρτῶνται οἱ ἐξῆς ἄμφοι συνοικισμοὶ Κωδωνία, Σωτηράκι, Ἁγία Ἐλεούτα, Ἁγία Βαρβάρα, Κετῆμα Ἀλεξάνδρου Λούφα, Χατζάρι, Νέαι Φώκαιαι και Σκαρμαλογιά, ἀποσπώμενοι ἐκ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

10) Τὸν συνοικισμὸν ὑπαλλήλων Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κοινότης Νέας Ἀλεξανδρείας» μὲ ἔδραν τὸν ὁμώνυμον συνοικισμὸν, ἀποσπώμενον τῆς Κοινότητος Χαλανδρίου.

11) Τὸν συνοικισμὸν Πεντέλης ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κοινότης Πεντέλης» και μὲ ἔδραν τὸν ὁμώνυμον συνοικισμὸν, ἀποσπώμενον ἐκ τῆς κοινότητος Χαλανδρίου, ἀνακλησόμενος τοῦ ἀπὸ 25)29 Σεπτεμβρίου 1933 σχετικοῦ Διατάγματος.

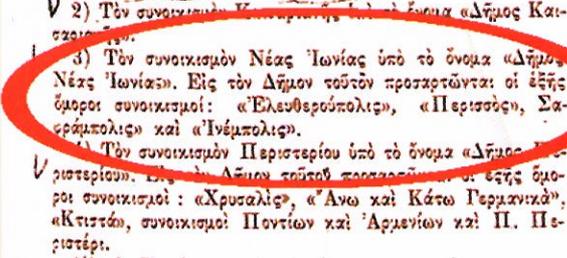
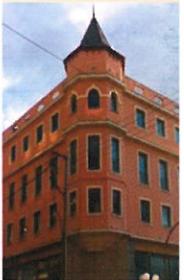
Β'. Ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Δήμου Πειραιῶς.

α') Εἰς ἰδίους μὲν Δήμους τοὺς ἐξῆς συνοικισμοὺς ἀποσπώμενους ἐκ τοῦ Δήμου τούτου:

1) Τὸν συνοικισμὸν Νέας Κοκκινιάς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Δῆμος Νέας Κοκκινιάς».

2) Τὸν συνοικισμὸν Ταμπουρίων ὑπὸ τὸ ὄνομα «Δῆμος Ταμπουρίων». Εἰς τὸν Δήμον τούτον προσαρτῶνται οἱ ἐξῆς ἄμφοι συνοικισμοί: Ἀμφιάλη, Εὐγενίς, Ἀνάληψις και Ἀνάθηστασις.

β') Εἰς Κοινότητας δὲ τοὺς ἐξῆς συνοικισμοὺς ἀποσπώμενους ἐκ τοῦ αὐτοῦ Δήμου Πειραιῶς.

80 ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Ἐπισημάνθησαν οἱ ἐξῆς ἄμφοι συνοικισμοὶ «Νέα Ἐλευσία», «Κλαζομεναί», «Νέα Βρούσα», «Νέα Ἀλάσατα», «Κορδελιό», «Βυζάντιον», «Νέα Ἐρμού», «Μοιζάνδρος», και «Νέο Κορδελιό».

5) Τὸν συνοικισμὸν Κουκουβαδίων ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κοινότης Κουκουβαδίων» μὲ ἔδραν τὸν συνοικισμὸν τούτον, ἀποσπώμενον τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

6) Τὸν συνοικισμὸν Καματεροῦ, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κοινότης Καματεροῦ» μὲ ἔδραν τὸν ὁμώνυμον συνοικισμὸν, ἀποσπώμενον τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΖΑΪΜΗΣ

Ὁ ἐπι τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργός

Ι. ΜΟΥΤΖΟΥΡΙΑΝΗΣ

ΤΟ 6ο ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΤΟΥ ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. ΕΛΗΞΕ ΜΕ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Στο τριήμερο 22-24 Νοεμβρίου 2013, το Κέντρο Σπουδής και Ανάδειξης Μικρασιατικού Πολιτισμού (ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.) του Δήμου Ν. Ιωνίας, πιστό στην παράδοση που έχει δημιουργήσει να οργανώνει κάθε δύο χρόνια Συμπόσιο στα τέλη Νοεμβρίου, παρουσίασε στους πολυπληθείς φίλους του σ' όλη την Ελλάδα και το 6^ο Συμπόσιό του. Η θεματική του, θα έλεγε κανείς αρκετά εξειδικευμένη, αναφερόταν στην «**Κοινωνική μέριμνα στις Ελληνικές Κοινότητες της Μ. Ασίας, κατά τους νεότερους χρόνους**». Έγιναν συνολικά 12 εισηγήσεις από 14 εισηγητές: πανεπιστημιακούς, ερευνητές, ιστορικούς, συγγραφείς.

Στο πανηγυρικό μέρος της πρώτης ημέρας τιμήθηκε η «**Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή**» Κων/πόλεως στο πρόσωπο της διευθύντριας της κας. **Βικτωρίας Λαιμοπούλου**, στην οποία και απενεμήθη από το **Δήμαρχο Ν. Ιωνίας, κ. Ηρακλή Γκότση** ειδική τιμητική πλακέτα, ενώ προβάλλονταν φωτογραφικό υλικό από τους χώρους και τις δραστηριότητες της Σχολής.

Μετά το μουσικό πρόγραμμα από τη Μαθητική Ορχήστρα του Τμήματος Ελληνικής Μουσικής του Ωδείου Αθηνών 1871, υπό τη δ/ση του κ. **Ανδ. Τσεκούρα**, ο δήμαρχος κ. **Ηρ. Γκότσης**, ο κ. **Λουκάς Χριστοδούλου**, πρόεδρος του Δ.Σ. του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. και ο κ. **Σπύρος Ισόπουλος**, αντ/δρος της Ο.Π.Σ.Ε απηύθυναν χαιρετισμούς.

Όπως συνηθίζεται, η πρώτη ομιλία είχε χαρακτήρα πανηγυρικό και εκφωνήθηκε από τον καθηγητή Ιστορίας του Νεοελληνισμού στο Παν/μιο Δυτ. Μακεδονίας κ. **Κων/νο Φωτιάδη**, με θέμα «**Η κοινωνική μέριμνα στον Πόντο**»

Μετά το διάλειμμα ακολούθησαν 3 εισηγήσεις από τους : κ. **Λάζαρο Βλαδίμηρο**, Δρ. της Ιατρικής Σχολής Παν/μίου Αθηνών και θέμα: «**Νοσοκομειακή περίθαλψη και σχολική υγιεινή στη Σμύρνη**», την κα **Έφη Κάννερ**, Λέκτορα Τουρκικής Ιστορίας και θέμα: «**Φιλανθρωπική δραστηριότητα στις ελληνορθόδοξες κοινότητες της Κων/πολης**, τον κ. **Αριστείδη Διαμαντή**, Δρ. Ιατρικής Σχολής και Ιστορικό της Ιατρικής, και θέμα: «**Συνθήκες υγιεινής και η συμμετοχή των υγειονομικών κατά τη Μικρασιατική Εκστρατεία**».

Τη δεύτερη ημέρα του Συμποσίου έγιναν ανακοινώσεις :

- α) από την κα **Μαρία Βεινόγλου**, συγγραφέα-ερευνήτρια, με θέμα: «**Οι αδύναμοι της κοινότητας Νεβ-Σεχίρ 19^{ος} – 20^{ος} αιώνας**»
- β) από την κα **Ειρήνη Σαρίογλου**, ερευνήτρια-ιστορικό, με θέμα: «**Η φιλεκπαιδευτική και φιλανθρωπική δράση του Ελληνικού Φιλολογικού Συλλόγου Κων/λεως**»,
- γ) από την κα **Φωτεινή Καραμαλούδη**, οικονομολόγο, με θέμα: «**Τα φαρμακεία της Σμύρνης**» και
- δ) από τον κ. **Θεοδόση Πυλαρινό**, καθηγητή Ιονίου Πανεπιστημίου, με θέμα: «**Κανονισμοί φιλανθρωπικού περιεχομένου και κοινωνικής μέριμνας για το ελληνικό στοιχείο της Κωνσταντινούπολης**».

Ακολούθησε δεξίωση.

Την τρίτη ημέρα έγιναν τρεις εισηγήσεις:

- α) από τον **Σπ. Πλουμίδη**, Λέκτορα της νεότερης ελληνικής ιστορίας, με θέμα: «**Η αυτοσυνειδησία των Ελλήνων Ορθοδόξων της Καππαδοκίας, μέσα από φιλανθρωπικές και κοινωνικές δράσεις**»,
- β) τον κ. **Κων/νο Νιγδελή**, ερευνητή-συγγραφέα, με θέμα: «**Κοινωνική πολιτική στην Καππαδοκία**»,
- γ) τις κυρίες **Νίκη Καλτσόγια-Τουρναβίτη** ομότιμη καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου και **Φαίη Παπαϊωάννου**, ερευνήτρια, με θέμα: «**Η κοινωνική δράση των συλλόγων στην Κων/πολη**».

Κατατέθηκε στο Προεδρείο και η εισήγηση του κ. **Θεοφάνη Μαλκίδη**, Δρα Κοινωνικών Επιστημών, που δεν μπόρεσε να παραστεί, με θέμα «**Κοινωνική μέριμνα και Γενοκτονία των Ελλήνων – Ορφανά και Ορφανοτροφεία στον Πόντο**».

Υπήρξαν ακόμη σύντομοι χαιρετισμοί από εκπροσώπους φορέων (Ομοσπονδία Θρακικών Σωματείων, εκπρόσωπος συλλόγου Αλατσατιανών Ηρακλείου Κρήτης, εκπρόσωπος του συλλόγου αποφοίτων της Μεγάλης του Γένους Σχολής κλπ.)

Οι εργασίες του Συμποσίου έκλεισαν με τη χορωδία Φίλων Μουσικής Ν. Ιωνίας υπό τη δ/ση της κας **Καίτης Τσεκούρα**.

Την όλη προσπάθεια για την επιτυχή διοργάνωση του Συμποσίου, πέραν του προέδρου και των μελών της διοίκησης του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ είχαν αναλάβει τα μικρασιατικά σωματεία: Ένωση Σπάρτης Μ. Ασίας, Σωματείο Ινεπολιτών-Κασταμονιτών, Σύνδεσμος Αλαγιωτών, Σύλλογος Σμυρναίων Ν. Ιωνίας, Πολιτιστική Ένωση Μικρασιατών «Η Καππαδοκία», Ιωνικός Σύνδεσμος και εθελοντές. Είναι σημαντικό να ειπωθεί ότι δόθηκε η ευκαιρία σε αρκετούς συνέδρους να κάνουν ερωτήσεις ή και μικρές τοποθετήσεις στο τέλος κάθε εισήγησης.

Εντύπωση δημιούργησε η παρουσία τόσο μεγάλου κοινού και τις τρεις ημέρες, παρά τον κακό καιρό, αλλά και τόσων εκπροσώπων φορέων απ' όλη την Ελλάδα, (που υπερέβησαν τους 20), καθώς και το καλαίσθητο υλικό (πρόγραμμα, περιοδικό ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. κλπ.) που δόθηκε σε όλους τους συνέδρους.

Όλοι ανεγνώρισαν το θεσμό των συμποσίων του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. ως μείζον πολιτιστικό γεγονός για τη Ν. Ιωνία.

Ενώ θ' άξιζε να σημειωθεί ότι αυτός ο δημοτικός οργανισμός είναι ο μοναδικός φορέας στην Ελλάδα που με συνέπεια και συνέχεια διενεργεί Συμπόσια για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Μ. Ασίας, του Πόντου, της Ανατ. Θράκης.

Γράμμα του Δημάρχου Ν. Ιωνίας κ. Ηρακλή Γκότση για τα 80 χρόνια του Δήμου μας.

Μέσα σε δύο χρόνια δύο επέτειοι. Πρώτη τα 90 χρόνια από την εγκατάσταση των προσφύγων στους Ποδαράδες της εποχής εκείνης (1923) και δεύτερη η συμπλήρωση 80 χρόνων από την ανακήρυξη της πολιτείας τους, της λεγόμενης πια Νέας Ιωνίας, σε Δήμο (1934).

Για την πρώτη επέτειο, παρά την οικονομική κρίση, ο Δήμος μας, με πρωτοστατούντα τα μικρασιατικά του σωματεία έδωσε, θα μπορούσε κανείς να πει, ηχηρό το "παρών". Ο απολογισμός των δράσεων με επιστέγασμα το Συμπόσιο του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ., τον Νοέμβριο του 2013, υπήρξε όχι μόνο θετικός, αλλά και πολλαπλά σημαντικός κι ελπιδοφόρος, αφού κατέδειξε ότι και οι νεότεροι, που μόνο από διηγήσεις παππούδων και γιαγιάδων, εάν πια υπάρχουν κι αυτοί και από διαβάσματα έχουν μια αμυδρή εικόνα για το τι σήμαινε Μικρασιατική Καταστροφή, τι ξεριζωμός και τι αγώνας για επιβίωση κάτω από τις τραγικές συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων.

Ως εδώ καλά. Όμως σε τι ακριβώς αποσκοπεί η αναφορά στη δεύτερη επέτειο, ως υπόμνηση μόνο ότι συμπληρώθηκαν 80 χρόνια, αφότου η Νέα Ιωνία ονομάστηκε δήμος και ύστερα από εκλογές απέκτησε τον πρώτο αιρετό της άρχοντα και το πρώτο αιρετό δημοτικό της συμβούλιο ;

Τι άραγε θέλει να μας θυμίσει και τι να επισημάνει ;

Ο ρόλος του πρώτου βαθμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αν ήταν και είναι καταλυτικός για την εξέλιξη, την ανάπτυξη, την προκοπή ενός τόπου, γίνεται καθοριστικός όταν πρόκειται για δήμο που από την γέννησή του είχε κληρονομήσει του κόσμου τις αδυναμίες και τις παθογένειες.

Ο πρώτος δήμαρχος Γεώργιος Φελέκης, έστειλε συνέχεια αγωνιώδεις εκκλήσεις για οικονομική στήριξη και κατανόηση των τεραστίων προβλημάτων για ένα δήμο που δεν είχε γραφεία, δεν είχε υπαλλήλους, δεν είχε καρέκλες να καθίσουν!

Για ένα δήμο που δεν ξεκινούσε από το μηδέν, ξεκινούσε από το απόλυτο χάος.

Τα χρόνια που ακολούθησαν ήταν γεμάτα στάσεις, επαναστάσεις, δικτατορίες, Πόλεμο, Κατοχή, Εμφύλιο.

Η πολιτεία, δοκιμάστηκε σκληρά. Ενώ τα παιδιά της θυσιάζονταν για τη Λευτεριά, δήμαρχοι και δημοτικά συμβούλια, διορισμένοι και κατοχικοί, λειτουργούσαν ως ενεργούμενα, χωρίς γνώση, άποψη και βούληση αφήνοντας την πολιτεία στο έλεος των εφήμερων εξουσιαστών της.

Μετά το 1951, όταν και έγιναν οι πρώτες μεταπολεμικές δημοτικές εκλογές, σιγά-σιγά, ενώ πάντα σιγόκαιγαν τα ερείπια κι οι πληγές του εμφυλίου, ο δήμος έδωσε δείγματα οργάνωσης και προσφοράς έργου για την πολιτεία και τον δημότη.

Το 1967 θα μπει ο γύφος και στον δήμο μας. Ομαλή "δημοτική ζωή" θα ξεκινήσει πια από το 1975 με τον αείμνηστο δήμαρχο Γιάννη Δομνάκη και θα συνεχίσει με βήματα άλλοτε μπρος και άλλοτε πίσω, ως τις μέρες μας.

Τα 80 χρόνια του Δήμου, συμπίπτουν με την εκλογή της νέας δημοτικής αρχής και αυτή τη φορά για 5 χρόνια.

Ως δήμαρχος που συνεχίζω το έργο των προηγούμενων 3,5 χρόνων, θέλω να πιστεύω ότι έχω πλήρη τη συνείδηση των προβλημάτων του Δήμου, που η ατέρμονη κρίση πολλαπλασιάζει.

Όσο με την ευκαιρία που μου δίνεται θα ήθελα να απευθυνθώ στους φίλους αναγνώστες του περιοδικού και να δηλώσω ότι όπως και κατά το παρελθόν στάθηκα κοντά στον Οργανισμό αυτό του Δήμου που υπηρετεί ό, τι γενικότερα ονομάζεται "μικρασιατική ιδέα" έτσι και στο εξής θα προσπαθήσω για το καλύτερο, ώστε 80 χρόνια μετά την ανακήρυξη του Δήμου να φανεί και η βούληση για τη στήριξη όλων όσα συνδέονται με τις μνήμες και την ιστορία της Νέας Ιωνίας.

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ, ΔΗΜΟΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Του Αρχάγγελου Γ. Γαβριήλ, τ. Σχολικού Συμβούλου Φιλολόγων

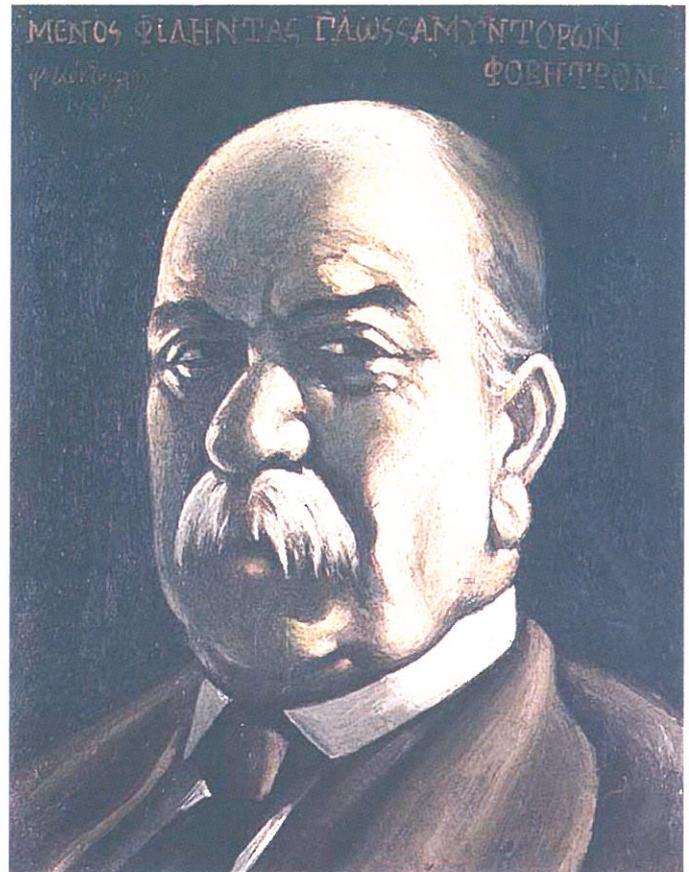
Στις 30 Ιουνίου 1923 θεμελιώθηκε στους Ποδαράδες από τον αρχηγό της Επανάστασης του '22 Νικόλαο Πλαστήρα ο προσφυγικός συνοικισμός της Νέας Πισιδίας, που σύντομα μετονομάστηκε σε Νέα Ιωνία ⁽¹⁾. Αρχικά το Ταμείο Περιθαλψής Προσφύγων (Τ.Π.Π.) και στη συνέχεια η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (Ε.Α.Π.) ανέλαβαν ένα τίμιο έργο: Να μετατρέψουν μέσα σε λίγους μήνες μια ερημική έως τότε περιοχή σε καλά οργανωμένη προσφυγούπολη, όπου θα μπορούσαν να βρουν ασφαλές λιμάνι οι τραγικοί ναυαγοί της Μικρασιατικής Καταστροφής ⁽²⁾.

Άρχισαν λοιπόν τότε Ρωμιοί από όλα τα μέρη της Μικρασίας να συρρέουν στην καινούργια πόλη, γιατί η τοποθεσία, στην οποία χτιζόταν, βρισκόταν κοντά στο κέντρο της Αθήνας, το κλίμα της ήταν υγιεινό, υπήρχε άφθονο νερό και περνούσε από εκεί το τρένο που συνέδεε την Αθήνα με την Κηφισιά. Μεταξύ άλλων ήρθαν και κατοίκησαν στη Νέα Ιωνία και ορισμένοι αξιόλογοι Μικρασιάτες καλλιτέχνες, λόγιοι και διανοούμενοι, θέτοντας έτσι τα θεμέλια για τη μετέπειτα ραγδαία πολιτιστική ανάπτυξη της νεοϊδρυμένης πόλης. Από όλους αυτούς τους ξεχωριστούς ανθρώπους, ο πρώτος που εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στη Νέα Ιωνία ήταν ίσως ο ιδιοφυής αλλά και αντιφατικός Κυζικηνός δάσκαλος και αυτοδίδακτος γλωσσολόγος Μένος Φιλήντας.

Ο Φιλήντας ήρθε στη Ελλάδα πριν την Καταστροφή. Από τη Μικρασία αναγκάστηκε να φύγει το 1913, επειδή οι Τούρκοι τον είχαν βάλει στο μάτι λόγω των ιδεών και της δράσης του, αλλά και γιατί αντιμετώπιζε μεγάλα οικονομικά προβλήματα ⁽³⁾. Όταν έφτασε στην Αθήνα, με τη βοήθεια του Γληνού, του Βενιζελικού κόμματος, διορίστηκε αρχικά δάσκαλος στην Αίγινα και αργότερα πέτυχε να μετατεθεί στην πρωτεύουσα, όπου νοίκιασε ένα φτωχικό δωμάτιο στη Δεξαμενή, στο Κολωνάκι. Σύντομα κατάφερε να μπει στους κύκλους των μποέμ καλλιτεχνών και νεωτεριστών διανοουμένων που σύχναζαν στα καφενεία της Δεξαμενής ⁽⁴⁾ και στο «Μαύρο Γάτο» ⁽⁵⁾ της Ασκληπιού, δίπλα στο σπίτι του Παλαμά. Την παρέα του εκείνη την εποχή την αποτελούσαν ο Πορφύρας, ο Γεράσιμος Σπαταλάς, ο Φώτος Γιοφύλης, ο Βάρναλης, ο Δημοσθ. Βουτυράς, ο Νίκος Χάγερ Μπουφίδης κ.ά.

Με το ξεκίνημα της δεκαετίας του '20 ο Φιλήντας έγινε πενήντα χρονών. Εξακολουθούσε να είναι πάντα ο πνευματώδης, αυθόρμητος, ερωτικός και χαρισματικός δάσκαλος που μάγευε όχι τόσο τους μικρούς του μαθητές στο σχολείο, όσο τους μεγάλους, τους οποίους σαν άλλος Σωκράτης δίδασκε στα καφενεία και τις πλατείες. Ταυτόχρονα όμως ο υπέρβαρος και χωρίς μέτρο στη ζωή του Μικρασιάτης λόγιος άρχισε να έχει σοβαρά προβλήματα υγείας ⁽⁶⁾. Τα προβλήματα αυτά επιδεινώνονταν από τις κακές συνθήκες διαβίωσης στο άθλιο δωμάτιο της Δεξαμενής και από την ψυχική κούραση που του προκαλούσε το δασκαλίκι, καθώς και η αιωνίως κακή οικονομική του κατάσταση. Για πολλά χρόνια ο Φιλήντας κλαιγόταν και ζητούσε χρηματική βοήθεια από το μόνιμο προσάτη του γιατρό και σπουδαίο δημοτικιστή Φώτη Φωτιάδη, καθώς και από τους Αλ. Πάλλη, Δημ. Πετροκόκκινο και άλλους πλούσιους φίλους και θαυμαστές του ⁽⁷⁾. Επειδή τα λεφτά που αυτοί του έστελναν, εκείνος τα ξόδευε ασυλλόγιστα, οι προσάτες του προσπαθούσαν να τον ενισχύουν όχι χρηματικά, αλλά παρέχοντάς του κάθε είδους βοήθεια που είχε ανάγκη, ώστε να διαθέτει περισσότερο χρόνο και δυνάμεις για να εργάζεται επιστημονικά και λογοτεχνικά και να εξασφαλίζει στην οικογένειά του ένα αξιοπρεπές επίπεδο ζωής.

Έτσι ο Φωτιάδης μεσολάβησε στο Γληνό και το Δελμούζο που μετά την επανάσταση του '22 είχαν επιστρέψει στο Υπουργείο Παιδείας, για να τοποθετηθεί ο ιδιοφυής Κυζικηνός λόγιος σε διοικητική θέση. Επίσης με ενέργειες και πάλι του Φωτιάδη η οικογένεια του Φιλήντα εγκατέλειψε στα τέλη του '23 το ανθυγιεινό δωμάτιο της Δεξαμενής και εγκαταστάθηκε στον πρώτο όροφο ενός αρκετά καλοφτιαγμένου προσφυγικού σπιτιού στη Νέα Ιωνία, στο τετράγωνο 31.Ι, στην οδό Μ. Ασίας 12, τη σημερινή Ελ Αλαμίν. Για την παραχώρηση αυτού του σπιτιού στο Πρωτοπαλίκαρο του Δημοτικισμού, απ' ό, τι φαίνεται, ενδιαφέρθηκαν προσωπικά ο Αντιπρόεδρος του Τ.Π.Π. και

Ο Μένος Φιλήντας, δια χειρός Φώτη Κόντογλου, το 1924, δέκα χρόνια πριν τον θάνατό του

μετά Ταμίας της Ε.Α.Π. Στέφανος Δέλτας και η γυναίκα του Πηνελόπη, στενοί φίλοι και γείτονες του Φωτιάδη στην Κηφισιά⁽⁸⁾.

Για πρώτη φορά στη ζωή του ο Φιλήντας κατοίκησε επιτέλους σε ένα ωραίο, υγιεινό σπίτι και η χαρά του δεν περιγραφόταν. Ο εικοσιοκτάχρονος τότε Νίκος Μηλιώρης τον πρωτογνώρισε το Φθινόπωρο του 1924, όταν είχε έλθει να μείνει και αυτός στην προσφυγούπολη που ήταν ακόμα γεμάτη με γιαπιά και σωρούς οικοδομικών υλικών. Κάποια μέρα τον αντίκρισε να κατηφορίζει ένα δρόμο, «φαρδύς και ευδιάθετος, στο μέσο μιας συντροφιάς νεαρών, σαν κλώσσα με τα κλωσσόπουλά της»⁽⁹⁾. Είχε ήδη τον αέρα του «παλιού» κατοίκου μιας πόλης που όμως δεν είχε κλείσει ούτε ένα χρόνο από τη γέννησή της.

Εκείνη την εποχή ο Φιλήντας ίσως ήταν ο πιο γνωστός και διακεκριμένος δημότης της Νέας Ιωνίας και γι' αυτό μερικοί Βουρλιώτες, συμπατριώτες του Μηλιώρη, που ήθελαν να οργανώσουν μαζί με άλλους πρόσφυγες ένα σωματείο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της προσφυγούπολης, αποφάσισαν να τον κάνουν Πρόεδρο. Ο Μηλιώρης που είχε πάρει χαμπάρι τον ιδιόρρυθμο χαρακτήρα του Φιλήντα, είπε στους φίλους του πως ο Δάσκαλος μπορεί να τα κατάφερνε καλά στις κουβέντες, αλλά δεν έκανε για πρόεδρος. Μόλις το έμαθε ο Φιλήντας, έσπευσε να συναντήσει το Μηλιώρη, τον αγκάλιασε και του είπε: «Μπράβο παλικάρι μου, έτσι είναι! Εγώ δεν είμαι γι' αυτή τη δουλειά, έχεις πολύ δίκιο». Με τούτα τα λόγια ξεκίνησε μια στενή φιλία που συνεχίστηκε και όταν ο Μηλιώρης παντρεύτηκε και εγκαταστάθηκε με τη γυναίκα του Ρίτα στη γωνία των οδών Ικαρίας και Κορίνθου. Στο σπίτι τους άρχισαν να μαζεύονται τότε όλοι οι αξιόλογοι πνευματικοί άνθρωποι της Ν. Ιωνίας και φυσικά οι τρεις σημαντικότεροι από αυτούς, ο Άγγελος Σημηριώτης, ο Φώτης Κόντογλου και ο Μένος Φιλήντας⁽¹⁰⁾.

Το σπίτι του Φιλήντα, στην οδό Ελ Αλαμίν.

Η πολιτιστική όμως ανάπτυξη της προσφυγούπολης δεν μπορούσε να στηριχτεί μόνο σε φιλολογικά σαλόνια και παρέες διανοουμένων. Έτσι ήδη από το 1925 ιδρύθηκαν δύο σύλλογοι, η Πανιώνιος Οργάνωση Προσφύγων (Π.Ο.Π.), στην οποία εντάχτηκε ο Κόντογλου και η Λέσχη Ιωνίας, την οποία εμπύχωνε ο Σημηριώτης⁽¹¹⁾. Η Π.Ο.Π. και η συνεργαζόμενη με αυτήν εβδομαδιαία εφημερίδα «*Η Κυριακάτικη*» επιδείξαν ιδιαίτερη μαχητικότητα και καταγγέλλανε συνέχεια υπαρκτά και ανύπαρκτα σκάνδαλα της Ε.Α.Π., της οποίας στελέχη ήταν ο Άγγελος και η Σοφία Σημηριώτη. Ο Φιλήντας προτίμησε να μην αναμειγνύεται σε αυτές τις διαμάχες⁽¹²⁾ που πάντως ξεθύμαναν, όταν έφυγε ο Κόντογλου το 1928 από τη Ν. Ιωνία και έκλεισε «*Η Κυριακάτικη*». Ο Δάσκαλος οπωσδήποτε ενδιαφερόταν για όσα συνέβαιναν στη Ν. Ιωνία, αλλά την προσοχή του την είχε στραμμένη κυρίως στις πνευματικές ζυμώσεις που συντελούνταν στην Αθήνα.

Έτσι ο Φιλήντας σχεδόν καθημερινά κατέβαινε στην Αθήνα με πολύ δύσκολες συγκοινωνιακά συνθήκες⁽¹³⁾. Δήλωνε πρώτα “παρών” στο Υπουργείο και μετά πήγαινε να βρει τις παρέες του στο «*Μαύρο Γάτο*» και στο καφενείο «*Αιτωλοακαρνανία*» στην πλατεία Κλαυθμώνος, όπου άρχισε να συχνάζει προς το τέλος της δεκαετίας του '20. Εδώ το περιβάλλον ήταν πολύ αριστερότερο, όπως μαρτυρεί η τακτική παρουσία μεταξύ άλλων του ηθοποιού Τζαβαλά Καρούσου, του αργότερα τραγικότατου Γιώργου Τσουκαλά και των νεαρών τότε Τάκη Φίτσιου και Θανάση Κλάρα⁽¹⁴⁾. Η γόνιμη επίδραση των προοδευτικών κύκλων της Αθήνας και της Ν. Ιωνίας, στους οποίους συμμετείχε ο Φιλήντας, συντέλεσε ώστε τα τελευταία δώδεκα χρόνια της ζωής του να είναι ίσως τα πιο δημιουργικά, παρά τα προβλήματα υγείας που αντιμετώπιζε ήδη από το 1919. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου ασχολήθηκε συστηματικά

με γλωσσολογικές μελέτες, με την πεζογραφία, την ποίηση, δημοσίευε συνεχώς δοκίμια, άρθρα σε προοδευτικές εφημερίδες και περιοδικά.

Δυστυχώς η μοίρα τού επιφύλασσε τα χειρότερα για το τέλος. Το Φθινόπωρο του 1933 ο Φιλήντας έχασε τη μικρή του κόρη και σαν να μην έφτανε αυτό, πληρώνοντας παλιές αμαρτίες και κυρίως εξαιτίας της ακατάσχετης πολυφαγίας του έπαθε ημιπληγία. Πέθανε στις 27 Ιουλίου 1934 και ελάχιστοι από τους φίλους του έμαθαν έγκαιρα το θάνατό του, ώστε να παραστούν στην κηδεία του. Μόνον ο νεοεκλεγμένος στις πρώτες δημοτικές εκλογές του Φεβρουαρίου/Απριλίου 1934, δήμαρχος Γεώργιος Φελέκης, κατάθεσε στεφάνι στη σορό του Δασκάλου. Το δημοτικό συμβούλιο αποφάσισε η κηδεία του να γίνει δημοσία δαπάνη και η οδός Κορίνθου να πάρει το όνομα του. Το 1977 επί δημαρχίας Γιάννη Δομνάκη τοποθετήθηκε στη συνοικία Λαζάρου η μπρούτζινη προτομή του.

Φέτος συμπληρώνονται 90 χρόνια από την εγκατάσταση του σπουδαίου Μικρασιάτη Δασκάλου στη Ν. Ιωνία και 80 χρόνια από το θάνατό του και την τιμητική ταφή του με δαπάνες του νεοσύστατου Δήμου της μεγάλης και ονομαστής Προσφυγοπούλης που δεν τον ξεχνά .

Νέα Ιωνία
12, Μικρ. Ασίας
Αγαπητέ μου Φ. Γεωργιάδη,
μαί σου.
Θέλω χωρίς άλλο να σε δω
μαί, ο υποδύμησα κούρα.
Χορσιέ μου γοεών, μίρας: (όδο, άριδη)
μύρα και ώρα.
σε φιλώ δικώς σου
Μεληνίας
20-6-34

Ιδιόχειρο σημείωμα του Μένου Φιλήντα

Πηγή: Ε.Λ.Ι.Α.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Σαπουντζάκης, Χάρης & Χριστοδούλου, Λουκάς (2013), *Η Νέα Ιωνία στο Μεσοπόλεμο, 1922-1941*, Νέα Ιωνία : Ένωση Σπάρτης Μ. Ασίας, σ.σ. 30, 35.
2. Μέσα σε πέντε μήνες το Τ.Π.Π. κατασκεύασε τις πρώτες προσφυγικές κατοικίες και στις 9 Δεκεμβρίου 1923 ο Πλαστήρας, ο Υπ. Προνοίας Απ. Δοξιάδης και ο Πρόεδρος της Ε.Α.Π. Χένρυ Μοργκεντάου εγκαινίασαν την προσφυγοπούλη Ιωνία (Εφημερίδες *Ελεύθερον Βήμα* και *Ελεύθερος Λόγος* της 10-12-1923, στο: Σαπουντζάκης & Χριστοδούλου, ό.π., σ.σ. 33, 34).
3. Βάρναλης, Κώστας (1990), *Ανθρωποι*, Αθήνα : Κέδρος, σ. 25,27,28.
4. Βάρναλης, ό.π., σ.28.
5. Γιαλούρης, Μαν. (1919), Μια επίσκεψη στο «Μαύρο Γάτο», περ. *Ο Λόγος*, Κωνσταντινούπολη : χρόνος Α΄, τευχ. 9, Ιούλιος 1919, σ. 356.
6. Γιαλούρης, ό.π., σ. 357.
7. Σώζεται σωρεία επιστολών του Φ. προς όλους αυτούς, με τις οποίες ζήτηγε χρηματική βοήθεια (Παπακώστας, Γιάννης, 1985, *Ο Φώτης Φωτιάδης και το Αδερφότο της Εθνικής Γλώσσας. Αλληλογραφία*, Αθήνα : Ε. Λ. Ι. Α., passim).
8. Επιστολή του Φ. στο Φωτιάδη, 7 Ιουνίου 1924 (Παπακώστας, ό.π., 417,418).
9. Μηλιώρης, Νίκος (1954), Εβδομ. Εφημερίδα *Προσφυγικός Κόσμος*, 1 Αυγούστου 1954.
10. Ρουμελιωτάκης, Χρίστος (2006), *Ο Ιωνικός Σύνδεσμος, η "Ακαδημία του Σαββάτου" και το φιλόξενο σπίτι των Μηλιώρηδων*, http://www.ionianet.gr/hst_civ/akadimia.htm, 10-2-2006.
11. Σαπουντζάκης & Χριστοδούλου, ό.π., σ. 169.
12. Δες και την επιστολή της σημείωσης 8, όπου ο Φ. γράφει με επιφύλαξη : «...ποιοι ξαίρει τι συμβαίνει, καταχρήσεις πιάσανε, δεν ξαίρω . Κάθε μέρα έλεγχος έρχεται κτλ ... » .
13. Παπακώστας, Γιάννης (1985), ό.π., 417. Σαπουντζάκης & Χριστοδούλου, ό.π., σ. 58-60 . Ο Φ. στο λεωφορείο συχνά στεκόταν όρθιος στο διάδρομο, οπότε μια φορά ο εισπράκτορας του φώναξε : «Προχώρησε λίγο, εσύ ο χοντρός!». «Εγώ είμαι παχύς, ο χοντρός είσαι εσύ.», του απάντησε εύστοχα ο Φ. (Αλεξίου, Έλλη, 1976, *Υπό Εχεμύθειαν*, Αθήνα : Σύγχρονη Εποχή).
14. Παπακώστας, Γιάννης (1991), *Φιλολογικά Σαλόνια και Καφενεία της Αθήνας*, Αθήνα: Βιβλ. της Εστίας, β΄ έκδοση, σ.σ. 239 κε., 288-289. Θεοδοσοπούλου, Μαρ. (2003), *Τεύκρος Ανθίας*, περ. *Η Εποχή on line, Πολιτισμός*, 28-11-2003.

Ο ΝΙΚΟΣ ΜΗΛΙΩΡΗΣ ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ

Όταν τα χρόνια έχουν περάσει οι άνθρωποι έχουμε την ανάγκη να εξωραϊζουμε το παρελθόν. Ακόμη και τα χρόνια της δυστυχίας μπορούμε να τα βλέπουμε ωραία. Μπροστά μας είναι το γήρας και λίγο πιο μπροστά ο θάνατος, πίσω μας είναι η νεότητα και μόνο η νεότητα, ικανή από μόνη της να καλύπτει τα πάντα και να τρέφει τη νοσταλγία μας. Θα προσπαθήσω λοιπόν να αποφύγω το ολίσθημα του εξωραϊσμού και της νοσταλγίας. Δεν θα προσπαθήσω όμως, συμμεριζόμενος την άποψη ότι ο άνθρωπος είναι αδιαχώριστος από την εποχή του, να αποφύγω τη σκιαγράφηση της εποχής που μια παρέα φοιτητών γνωρίσαμε τον Νίκο Μηλιώρη.

Ναι, ήμασταν νέοι, ήμασταν στα χρόνια της εφηβείας. Ο Εμφύλιος είχε τελειώσει πριν από μερικά χρόνια, αλλά οι συνέπειες του ήταν παρούσες, πανταχού παρούσες, κάθε στιγμή παρούσες για τους ηττημένους, αλλά και για τους νικητές –αν υπήρχαν ηττημένοι και νικητές από αυτή τη φοβερή σφαγή. Οι ηττημένοι ήταν στις φυλακές και τις εξορίες ή μπορούσαν ανά πάσα στιγμή να βρεθούν στους τόπους αυτούς, ενώ οι νικητές έπρεπε ανά πάσα στιγμή να επιβεβαιώνουν την πίστη και την αφοσίωσή τους στην κρατούσα εθνικοφροσύνη, κινδυνεύοντας άλλως να μεταταχθούν *αρμοδίως* στην ενδιάμεση κατηγορία του “συνοδοιπόρου” και τις συνέπειές της – έννοια που ένας σημερινός έφηβος είναι βέβαιο ότι δεν έχει ακούσει και εν πάση περιπτώσει δεν μπορεί να κατανοήσει.

Υπό αυτά τα δεδομένα η Νέα Ιωνία της δεκαετίας του '50 ήταν μια φιλήσυχη συνοικία προσφύγων και λίγων εσωτερικών μεταναστών, που ο πόλεμος τους είχε βιαιώς σπρώξει από τα ρηγαμένα χωριά τους στις μεγάλες πόλεις –δεν ήταν επιλογή τους, ήταν ανάγκη. Οι πρόσφυγες απείχαν ελάχιστα χρόνια από τις μέρες του ξεριζωμού, αν υπολογίσουμε τα χρόνια της κατοχής και του εμφυλίου και τις συνέπειες τους. Είχαν εντούτοις καταφέρει να στήσουν πάλι τη ζωή τους στα μικρά σπιτάκια της “αποκατάστασης” και να δημιουργήσουν την αγορά τους. Οι περισσότεροι δούλευαν στα μεγάλα υφαντουργεία του Μποδοσάκη, στην “Ελληνίδα”, τη “Μουταλάσκη”, τα “Τρία Άλφα” ή σε μικρότερες βιοτεχνίες. Και βέβαια δεν το έβαζαν κάτω, διασκέδαζαν –με μία ρέγκα και λίγο ούζο μπορούσαν να στήσουν γλέντι.

Είπαμε συνοικία φιλήσυχη, αλλά τα πράγματα δεν ήταν ακριβώς έτσι. Στην κατοχή οι πολλοί είχαν μετασταθμεύσει από τον Βενιζελισμό στο ΕΑΜ και μετά τον πόλεμο αυτή την επιλογή τους την είχαν πληρώσει ακριβά. Μια μικρή εικόνα του τιμήματος που είχαν καταβάλει, μπορεί και σήμερα να αποκομίσει ο φιλέρευνος αναγνώστης αναδιφώντας τις σελίδες της τοπικής εφημερίδας “Το Θάρρος” του Διαμαντάκη, όπου υποχρεωτικά έπρεπε να καταχωρίζουν τη μεταμέλεια τους, με τη γνωστή “Δήλωση Μετανοίας”. Ολόκληρες σελίδες δεν περιείχαν τίποτε άλλο παρά μόνο τις πανομοιότυπες αυτές δηλώσεις μετανοίας. Υπήρχε πάντως μια πρόοδος: λίγα χρόνια νωρίτερα οι δηλώσεις αυτές έπρεπε να διαβαστούν από τον ιερέα και στην εκκλησία της ενορίας του “μετανοούντος”.

Είπαμε ότι δούλευαν στα μεγάλα εργοστάσια και στις μικρές βιοτεχνίες. Αυτό όμως περί τα μέσα της δεκαετίας του '50 άρχισε να αλλάζει. Στην αρχή, ως αποτέλεσμα του ανοίγματος των αγορών, οι οικόσιπες υφαντουργίες και οι μικρές βιοτεχνίες άρχισαν να κλείνουν κι αργότερα το κακό άρχισε να επεκτείνεται και στα μεγάλα εργοστάσια. Είχε αρχίσει η εποχή της μετανάστευσης. Κυρίως προς τις χώρες του βορρά.

Αυτό περίπου ήταν το πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον των χρόνων της εφηβείας μας. Κι εμείς, μια παρέα παιδιά φανατικά για γράμματα (αυτό δεν το ξέραμε τότε, ούτε το στίχο του Καβάφη είχαμε ακούσει) βγαίναμε το βράδυ από το σπίτι μας, βάζαμε τα χέρια στις τσέπες και αναρωτιόμασταν: και τώρα τι κάνουμε; Ώσπου κάποια μέρα ακούσαμε ότι άνοιξε μια βιβλιοθήκη. Έτσι ανακαλύψαμε τη βιβλιοθήκη του “Ιωνικού Συνδέσμου” και είδαμε με τα μάτια μας τι είναι μια βιβλιοθήκη. Ήταν λοιπόν μια ισόγεια αίθουσα σ' ένα παλιό κεραμοσκεπές κτίσμα, στη γωνία Ηρακλείου και Τσουρουκτσόγλου, όπου μέχρι πρότινος ήταν εγκατεστημένη η Αγροτική Τράπεζα και όπου οι πρόσφυγες έπρεπε να προσέρχονται για να πληρώνουν τα χρέη τους, για να μπορέσουν κάποτε, μετά την εξόφληση, να πάρουν στα χέρια τους το πολυπόθητο “παραχωρητήριο”, που θα πιστοποιούσε, ότι, ναι, ήταν δικό τους το σπίτι που κατοικούσαν. Σ' αυτό το χώρο αρχίσαμε να μαζευόμαστε τα βράδια και να διαβάζουμε ή απλώς να ξεφυλλίζουμε τα νέα βιβλία και τα λογοτεχνικά περιοδικά που ήταν απλωμένα στο τραπέζι: τη μακροβιότατη «Νέα Εστία» του Πέτρου Χάρη, την «Πνευματική Ζωή» του Μελή Νικολαΐδη, την «Ελληνική Δημιουργία» του Σπύρου Μελά, την περίφημη, λόγω της συνεργασίας του Νίκου Καζαντζάκη, «Καινούρια Εποχή» του Γιάννη Γουδέλη και τη νεαρή «Επιθεώρηση Τέχνης» της Αριστεράς, που τολμούσε, πέρα από την ποιότητα των κειμένων της, να λέει και ορισμένα άλλα πράγματα, που μερικές φορές την είχαν οδηγήσει ή θα την οδηγούσαν στα δικαστήρια, όπως όταν είχε δημοσιεύσει το περίφημο ποίημα του Μπλοκ «Οι δώδεκα».

Ο Ιωνικός Σύνδεσμος λοιπόν έγινε σιγά- σιγά ένα καταφύγιο, όπου τη δεκαετία του '50 ως μαθητές και αργότερα ως φοιτητές, οι περισσότεροι, μπορούσαμε να καταφεύγουμε. Άλλη διέξοδος δεν υπήρχε. Ήταν κάθε βράδυ ένα σιωπηρό ραντεβού αυτών που είχαν την “πετριά” να αγαπούν τα βιβλία και που, οι περισσότεροι, φιλοδοξούσαν –αν και δεν το ομολογούσαν– να γράψουν δικά τους βιβλία.

Σ' αυτή τη φιλόξενη στέγη έγιναν, τότε, κάποιες διαλέξεις και κάποιες άλλες εκδηλώσεις, αλλά το σημαντικό δεν ήταν αυτό, το σημαντικό ήταν ότι υπήρχε κάποιος χώρος, όπου μπορούσαμε να καταφεύγουμε, να συναντιόμαστε και να διαβάζουμε και μετά, μια μικρή παρέα, να οδεύουμε προς το Ηράκλειο και την περίφημη τότε οδό Πεύκων, όπου θα πίναμε “Λεμονάδα με κινά”.

Η διοίκηση του Ιωνικού ήταν εκείνα τα χρόνια εξόχως συντηρητική, αλλά παραδόξως τα βιβλία που υπήρχαν ήταν εξόχως προοδευτικά. Ο πρώτος πρόεδρος του, ο απόστρατος αντισυνταγματάρχης Θεόδωρος Κυρκίδης, δεν

έκανε ποτέ έλεγχο στα εισερχόμενα βιβλία και πολύ πρόθυμα έδινε εντολή να αγοραστούν τα βιβλία που του ζητούσαμε. Πολύ αργότερα κατάλαβα, ότι αυτό δεν ήταν θέμα πολιτικού προσανατολισμού ήταν και είναι πάντοτε θέμα ευφυΐας και πολιτισμού.

Ας μνημονεύσουμε στο σημείο αυτό και τους βιβλιοθηκάρους, που άνοιγαν και έκλειναν κάθε απόγευμα τη βιβλιοθήκη, είχαν την ευθύνη της λειτουργίας της και το πρωί *περιήρχοντο* στα σπίτια των μελών για να εισπράξουν τις συνδρομές τους. Πρώτος υπήρξε ο Νίκος Ξανθόπουλος, μαθητευόμενος ηθοποιός τότε, που αγαπούσε (και εξακολουθεί να αγαπά) τα βιβλία, έγραφε στίχους και, πάντως, τίποτε δεν έδειχνε ότι μετ' ου πολύ θα γινόταν το «παιδί του λαού» της ηρωικής εποχής του ελληνικού κινηματογράφου. Διάδοχος του ήταν ο Κώστας Φωτάκης, που ήταν ο μακροβιότερος, φοιτητής της νομικής τότε και μετέπειτα αρχηγός του δικαστικού σώματος των ενόπλων δυνάμεων. Άλλοι βιβλιοθηκάριοι που θυμούμαι ήταν ο Δαμιανός Κοκκινίδης, ο Μπάμπης Θεοδωρίδης, ο Πολύκαρπος Πολυκάρπου, ο Πέτρος Νικολαΐδης, ο Νίκος Βαμβακόπουλος, η Άννα Γέμελου, ο Τέλης Τσιφλάκος (μακρόβιος και αυτός) και για ένα καλοκαίρι εγώ.

Σιγά-σιγά μέσα σ' αυτή την παρέα της βιβλιοθήκης σχηματίστηκε μια στενότερη παρέα, που την αποτελούσαν ο Δαμιανός Κοκκινίδης –ο μετέπειτα ληξιαρχος και βιβλιογράφος και πάντοτε μέχρι το τέλος της ζωής του περισπούδαστος βιβλιοφάγος– ο φίλος του Τάσος Γαλάτης –ο έξοχος έκτοτε ποιητής– ο Νίκος Γαζέπης –ο έκτοτε σπουδαίος ζωγράφος και μετέπειτα αρχιτέκτων και ποιητής– ο Γιώργος Χατζόπουλος –ο αργότερα υπεύθυνος των εκδόσεων “ΚΑΛΒΟΣ”– ο Ντίνος Θανόπουλος, ο οποίος μετέπειτα, επί Νέας Δημοκρατίας, ως νομάρχης διέσωσε την παλιά πόλη της Ξάνθης, ο σπουδαίος φωτογράφος Νίκος Ντουμάνης και ο γνωστός σήμερα σκηνοθέτης και συγγραφέας Γιώργος Μιχαηλίδης. Αυτή η παρέα, που επιζητούσε κάτι περισσότερο από ένα τόπο συναντήσεων, (ίσως ορισμένοι και την ουσία των πραγμάτων), βρήκε στέγη στο σπίτι του ποιητή Δημήτρη Δούκαρη, στο δρόμο που σήμερα σημαίνεται με τ' όνομά του.

Ο Δημήτρης Δούκαρης ήταν γνωστός τότε στους λογοτεχνικούς κύκλους ποιητής. Ήταν γύρω στα τριάντα και είχε προλάβει να λάβει μέρος στην Αντίσταση, να θητεύσει στη Μακρόνησο, όπου είχε αποπειραθεί να κόψει τις φλέβες του, να δραπετεύσει κατά τη μεταγωγή του στο 401 στρατιωτικό νοσοκομείο, να περάσει από το στρατοδικείο και να γλιτώσει την ποινή του θανάτου με ψήφους τρεις προς δύο, με μάρτυρα τον Ρόδη Ρούφο και με την έμμεση παρέμβαση του Παναγιώτη Κανελλόπουλου.

Είχε –πολύ σημαντικό για μας– ένα δωμάτιο γεμάτο βιβλία, όπου μπορούσαμε να συναντιόμαστε και να συζητούμε για ποίηση και για φιλοσοφία αλλά και για τα προβλήματα της Αριστεράς, που έκτοτε μας καίγανε. Είχε μόλις αποκαλυφθεί η μυστική έκθεση του Χρουτσώφ προς το σημαδιακό 20^ο Συνέδριο του Κ.Κ.Σ.Ε. κι αυτό ήταν ένα από τα μόνιμα θέματα συζητήσεων και αντιπαραθέσεων, με προεξάρχοντα στις αντιπαραθέσεις τον Γιώργο Χατζόπουλο. Στις συζητήσεις αυτές πρωτοστατούσε βέβαια ο Δούκαρης. Είχε τη δική του μόνιμη θέση, μια πολυθρόνα δίπλα σ' ένα μικρό τραπέζακι, που αποτελούσε το γραφείο του, πάνω από το οποίο δέσποζε το πορτραίτο του Λένιν. *Αν ζούσε περισσότερα χρόνια ο Λένιν, έλεγε, τα πράγματα δεν θα είχαν πάρει αυτό το δρόμο.* Ήταν η εποχή που είχε εκδώσει το *Γυμνό Χώμα*, που είχε θεωρηθεί βιβλίο αιρετικό για τα πράγματα της Αριστεράς και θεωρούσε τον εαυτό του δικαίωμένο.

Από τον Δούκαρη μάθαμε πολλά και στο σπίτι του γνωρίσαμε πολλούς ποιητές, όπως τον Άρη Δικταίο, τον Τάκη Σινόπουλο και τον Μιχάλη Κατσαρό και λόγιους, όπως τον Μανόλη Λαμπρίδη. Κάποια στιγμή όμως, όπως ήταν φυσικό, τον αμφισβητήσαμε και πήρε ο καθένας το δρόμο του. Άλλωστε, κι αυτός πήρε το δικό δρόμο για την εξορία της Αφρικής, αφού εδώ λόγω κοινωνικών φρονημάτων δεν μπορούσε να βρει δουλειά και τα χρήματα, που είχε από την πώληση ενός σπιτιού, είχαν εξαντληθεί.

Δεν θυμάμαι ποιος και πότε με πήγε στο σπίτι του Νίκου Μηλιώρη. Ίσως ο Δαμιανός και ο Τάσος, που τον γνώριζαν από καιρό και μάλιστα είχαν αναλάβει να του τακτοποιήσουν τη βιβλιοθήκη του. Πάντως ήταν την εποχή που συχνάζαμε ακόμη στον *Ιωνικό* και πρέπει να ήμασταν στο δεύτερο έτος της Νομικής. Το σπίτι ήταν ένα διώροφο προσφυγικό κτίσμα της *Αποκατάστασης* στη συμβολή των οδών Ικαρίας και Μένου Φιλήντα. Μας άνοιξε, θυμάμαι, με ένα χαμόγελο και με τη φράση: *καλώς τους, καλώς τους.* Έτσι μας υποδεχόταν πάντοτε, με αυτό το χαμόγελο και με αυτή την προσφώνηση. Αριστερά ήταν το γραφείο του, που ήταν και δωμάτιο υποδοχής των επισκεπτών, και τριγύρω στους τοίχους πίνακες ζωγραφικής, λάδια και τέμπλες νομίζω, που, όπως μας εξήγησε ήταν της γυναίκας του, της κυρίας Ρίτας, που πρέπει να ήταν καλή ζωγράφος. Τώρα, μας εξήγησε, δεν ζωγραφίζει, γιατί η όραση της έχει εξασθενήσει. Και, πράγμα παράξενο, το φως στους πίνακες ήταν αχνό σαν να ήταν ζωγραφισμένοι από ζωγράφο με εξασθενημένη όραση. Ήταν όμως επιλογή της ζωγράφου και όχι αποτέλεσμα της αδυναμίας, τώρα, όρασής της, αφού είχαν ζωγραφιστεί πριν από την εξασθένηση.

Η πρώτη εντύπωση, που επιβεβαιώθηκε αργότερα, ήταν ότι είχαμε να κάνουμε με ένα σοβαρό λόγιο άνδρα, που μας αντιμετώπιζε ως ισότιμους συνομιλητές. Το πάθος του ήταν ο Μικρασιατικός ελληνισμός και η ιδιαίτερη πατρίδα του, τα Βουρλά, με τη λαογραφία των οποίων δεν έπαμε ποτέ να ασχολείται, όπως και με τη μοίρα του ελληνισμού και τα προβλήματα της νέας πατρίδας του, της Νέας Ιωνίας. Ήταν από τους ιδρυτές του *Ιωνικού Συνδέσμου* και ήταν ο πρόεδρος της ερανικής επιτροπής που είχε φροντίσει για την ανέγερση της προτομής του Άγγελου Σημηριώτη.

Στο σπίτι του κυκλοφορούσαν οι σκιές του Άγγελου Σημηριώτη, του Μένου Φιλήντα και του Φώτη Κόντογλου. Εδώ σ' αυτό το χώρο, μας έλεγε, μαζευόμασταν, βάζαμε στη μέση ένα τέντζερη και τρώγαμε όλοι μαζί. Και μας διηγόταν ανέκδοτα του Μένου Φιλήντα, που φαίνεται πως εκτός από μαχητικός δημοτικιστής, (που όπως ο Ψυχάρης επιζητούσε *δόξα και γροθιές*), ήταν και πληθωρικός σε όλα του, απρόβλεπτος σε όλα του και αθυρόστομος. Όπως ακριβώς τον περιγράφει ο Βάρναλης στο βιβλίο του *Άνθρωποι-Ζωντανοί-Άληθινοί*. Και είχε πάντοτε ένα καλό λόγο να πει για όλους τους νεώτερους, που επίσης είχαν περάσει από το σπίτι του: τον Δημήτρη Δούκαρη, τον Βασίλη Βασιλειάδη, τον Χρήστο Καμπούρογλου και τον ακόμη νεώτερο Γιάννη Κορίδη. Και για την Βαγγελίτσα Δημητριάδη, που εμείς δεν την είχαμε γνωρίσει: αγαπούσε τη μουσική, μας έλεγε, ήταν προικισμένη και

κάποτε έφυγε και χάθηκε κάπου στον Καναδά. Ιδιαίτερα όμως αγαπούσαν και αυτός και η κυρία Ρίτα τον Βασίλη Βασιλειάδη, τον Βασιλάκη, όπως τον έλεγαν, που τον θεωρούσαν ιδιαίτερα ταλαντούχο και ως ζωγράφο και ως ηθοποιό. Όταν τελείωνε το Γυμνάσιο, μας έλεγε, είχαμε κινητοποιηθεί όλοι και, επικαλούμενοι το ταλέντο του, προσπαθούσαμε να πείσουμε το Γυμνασιάρχη να του δώσει το απολυτήριο για να μπορέσει να δώσει εξετάσεις στη Σχολή Καλών Τεχνών, αλλά αυτός δεν εννοούσε να υποχωρήσει. Άλλο το ταλέντο κι άλλο το απολυτήριο, έλεγε ο γυμνασιάρχης Χαρίλαος Ιωαννίδης. Τελικά όμως φαίνεται ότι τον είχαν πείσει, γιατί ο Βασιλάκης είχε δώσει εξετάσεις, είχε επιτύχει και τώρα, όταν μας τα έλεγε αυτά, βρισκόταν στο Παρίσι για ανώτερες σπουδές με κρατική υποτροφία.

Την εποχή που τον γνωρίσαμε ήταν πρόσφατη η απονομή στον Αλμπέρ Καμύ του βραβείου Νόμπελ για τη λογοτεχνία και το βιβλίο του για τον *Επαναστατημένο Άνθρωπο* προκαλούσε πολλές συζητήσεις. Ο Μηλιώρης μάλλον συμεριζόταν τις απόψεις του Καμύ –Καμούς τον πρόφερε– ενώ εμείς, ο Χατζόπουλος δηλαδή και εγώ, –όχι και οι υπόλοιποι– δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε τι σημαίνει *Επαναστατημένος Άνθρωπος*. Εμείς μόνο τον επαναστάτη, και μάλιστα όπως τον ήθελε ο Λένιν, μπορούσαμε να αποδεχθούμε. Τα άλλα ήταν ύποπτα και οπωσδήποτε δεν οδηγούσαν πουθενά, αν δεν ήταν μεταμορφώσεις του αναθεωρητή Μπερστάιν ή του αποστάτη Κάουτσκι ή και των δύο μαζί. Ο Μηλιώρης επέμενε, ισχυριζόμενος ότι ο επαναστατημένος άνθρωπος είναι μια πραγματικότητα ή και αναγκαιότητα στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες, αλλά την κατάλληλη στιγμή, χωρίς να το καταλάβουμε, άλλαζε θέμα, σαν να έλεγε: δεν βρίσκουμε άκρη.

Οι συζητήσεις για τα πράγματα της Αριστεράς –στις οποίες συμμετείχε πάντοτε με το δικό της τρόπο και η κυρία Ρίτα– έδιναν και έπαιρναν. Εμάς βέβαια μας πονούσαν τα πράγματα της Αριστεράς αλλά νομίζω και τον κύριο Νίκο τον πονούσαν, όπως κάθε φωτισμένο αστό. Αν την κρίσιμη ώρα, έλεγε –και ήταν βέβαια γι αυτό– δεν είχε πεθάνει ο Δημήτρης Γληνός δεν θα είχε γίνει ο Δεκέμβρης του '44 και ίσως –ίσως ο εμφύλιος. Εδώ βέβαια, όπως εκ των υστέρων βλέπω, προφανώς έκανε λάθος υπερτονίζοντας τις δυνατότητες του Γληνού και παραγνωρίζοντας το γεγονός, ότι στο κομμουνιστικό κίνημα οι διανοούμενοι είναι ανίσχυροι, αν δεν είναι εξ ορισμού ύποπτοι. Το ίδιο λάθος έκανε και στην αναφορά του στον Κωνσταντίνο Δεσποτόπουλο, που θεωρούσε ότι με το έργο και τη ζωή του συνιστούσε μια γέφυρα μαρξισμού και πλατωνισμού. Ο Δεσποτόπουλος ήταν και μέχρι σήμερα παραμένει αμιγώς πλατωνικός και η ένταξη του στο ΕΑΜ ήταν πολιτική πράξη και κατ' ουδένα τρόπο σήμαινε και αποδοχή του Μαρξ.

Ήταν λοιπόν ο κύριος Νίκος ένας φωτισμένος αστός, ήταν ένας σοβαρός λόγιος, ήταν ανοικτός στις απόψεις των άλλων, είχε τη μεγάλη αρετή να ακούει, ήταν από τους ιδρυτές του Ιωνικού, στο στρατό, όπου είχε φτάσει στον βαθμό του συνταγματάρχη, είχε ασκήσει διοίκηση, ήταν επομένως ένας ιδανικός δήμαρχος ή έστω, αν αυτό δεν θα ήταν εφικτό, ένας ιδανικός πρόεδρος του Ιωνικού Συνδέσμου. Αρχίσαμε με τον Χατζόπουλο να το σκεφτόμαστε και σύντομα στην άποψη μας αυτή προσχώρησε ενθουσιωδώς και ο Ντίνος Θανόπουλος. Είμαστε τρεις λοιπόν και όπως είχαμε ήδη μάθει στο ρωμαϊκό δίκαιο *tres faciunt collegium*. Η δυσκολία ήταν να πείσουμε και τον ίδιο τον κύριο Νίκο γι αυτό. Δυσκολευτήκαμε πολύ αλλά τελικά το καταφέραμε. Μάλιστα στο Συμβούλιο πρότεινε να είναι και η Νίτσα Παραρά και νομίζω και ο Κώστας Ζαφειρίου. Με τον Χατζόπουλο αποκτήσαμε ένα κατάλογο με τα ονόματα και τις διευθύνσεις των μελών του Ιωνικού και –τηλέφωνα δεν υπήρχαν– εξαπολυθήκαμε στίπτι με στίπτι. Από εμάς που είχαμε την ιδέα μόνο ο Ντίνος Θανόπουλος ήταν υποψήφιος και εξελέγη. Για να γιορτάσουμε το γεγονός ο κύριος Νίκος οργάνωσε μια ημερήσια εκδρομή στο Δαφνί και την Ελευσίνα και είχαμε τη χαρά να τον ακούσουμε να μας μιλάει για τον Παντοκράτορα, τη Βάπτιση και τους Αγγέλους και εγώ, όταν μας οδήγησε στην κόλαση της υφικαμίνου, προσπάθησα να συζητήσω μαζί του για την αλλοτρίωση της εργασίας και το καθεστώς που θα απαλλάξει τον άνθρωπο από αυτή την κατάρα του καπιταλισμού, όπως τη λέει ο Μαρξ. Με κοίταξε με κατανόηση και με ρώτησε με νόημα: ξέρεις καμιά χώρα που να έχει νικηθεί η αλλοτρίωση της εργασίας;

Σαν υστερόγραφο σημειώνω, πως ύστερα από πολλά χρόνια, όταν ο Νίκος Μηλιώρης δεν ζούσε πια, πρότεινα στο Δημοτικό Συμβούλιο να ονομασθεί ένας δρόμος με τ' όνομά του. Και το Δημοτικό Συμβούλιο το δέχθηκε. Η κυρία Ρίτα ζούσε ακόμη και έσπευσε να με ευχαριστήσει. Θα έλθω μια μέρα να τα πούμε, της είπα. "Όλο το ίδιο μου λες", μου απάντησε, "δεν σε πιστεύω". Και είχε δίκιο. Έφυγε από την εγκόσμια λύπη χωρίς "να τα πούμε".

Και κάτι ακόμη, που είναι πολλά: Στο ιστορικό μυθιστόρημά του *Τα χρόνια της οργής* ο Γιώργος Μιχαηλίδης σκηνοθετεί μια παρέλαση των επιφανών μικρασιατών –γιορτή της μνήμης την ονομάζει. Η γιορτή της μνήμης αρχίζει με τον Ηρόδοτο τον πατέρα της Ιστορίας συνοδευόμενο από τις Μούσες του και συνεχίζεται με τους άλλους επιφανείς: τους Ίωνες φιλοσόφους με πρώτο τον Θαλή. Και τον Αναξίμανδρο και τον Αναξίμένη και τον Σκοτεινό Εφέσιο, δείχνοντά το «Ανέλπιστο», που όποιος ελπίζει το βρίσκει. Και η γιορτή συνεχίζεται με τους νεώτερους: τον Στρατή Δούκα, τον Φώτη Κόντογλου, τον Ηλία Βενέζη, τον Γιώργο Σεφέρη, τον Μανόλη Ανδρόνικο, τον Δημήτρη Γληνό και άλλους και άλλους. Και με το Νίκο Μηλιώρη πάνω σ' ένα βράχο, «ανεμίζοντας το μαντίλι παράφορα και κρατώντας σφικτά στο στήθος του το ωραίο και χρήσιμο βιβλίο του *Τα Βουρλά της Μικράς Ασίας*».

Κι ένας επίλογος: Για μας –τώρα το βλέπω καλύτερα– ο Νίκος Μηλιώρης υπήρξε ένα παράθυρο προς την μετριοπάθεια και τον αναστοχασμό.

Έρρωσθε.
Χρίστος Ρουμελιωτάκης
2 Δεκεμβρίου 2013

Σημ. Το παρόν κείμενο με ελάχιστες εκ των υστέρων προσθήκες αποτελεί συμβολή του συγγραφέα του στην τιμητική εκδήλωση που διοργάνωσε ο Σύλλογος Σμυρναίων Νέας Ιωνίας την Δευτέρα 2 Δεκεμβρίου 2013 στο Συνεδριακό Κέντρο του Δήμου για τον Νίκο Μηλιώρη. Λοιποί ομιλητές: Πώλη Μηλιώρη, Γιάννης Κοριδής και Τάσος Γαλάτης.

«Εδώ... κάποτε...»

Του Κώστα Χαλέμου
Δημοσιογράφου - συγγραφέα

Μια μέρα θα πάρω τα παιδιά μου και θα πάμε στην Καλογρέζα να τους δείξω τα μέρη που μεγάλωσα, αλήτεψα και μαθήτεψα. Οι γειτονιές όπως τις έζησα δεν υπάρχουν πια. Έχει περάσει από πάνω τους ο χρόνος και ο... δρόμος. Σκεπάστηκαν τα ίχνη τους και θα δυσκολευτώ πολύ για να τα ανακαλύψω. Έχω από καιρό όμως προετοιμάσει τα λόγια μου, και ξέρω τι θα πω...

Εδώ κάποτε... ήταν η σπηλιά του δράκου. Η τρύπα της έχασκε στο λόφο, πάνω από το ρέμα και ήταν ορατή από το σπίτι μας, έτσι ώστε όταν ήμουν 3-4 χρονών, να μου τη δείχνει η μάνα μου, κάθε φορά που δυσκολευόταν να με ταΐσει, φοβερίζοντάς με πως αν δεν φάω όλο το φαγητό μου, θα ερχόταν ο δράκος να με πάρει...

Το κόλπο έπιανε πάντα, γι αυτό και το επαναλάμβανε μεσημέρι-βράδυ. Το είχε εκμυστηρευτεί μάλιστα και στις γειτόνισσες για να το δοκιμάσουν στα δικά τους παιδιά. Όλα αυτά μέχρι τη μέρα, που αρκετά μεγάλοι πια, αποφασίσαμε με το φίλο μου το Θοδωρή να εξερευνήσουμε τη σπηλιά και τότε, με ανάμικτα συναισθήματα, διαπιστώσαμε ότι τόσα χρόνια τζάμπα σκιαζόμασταν...

Εδώ, κάποτε... κυλούσε το ρέμα. Πούθε ερχόταν, δεν ξέραμε. Για εμάς πάντως άρχιζε στη γέφυρα του Κουρτουλούς γιατί μέχρι εκεί έφτανε το πεδίο δράσης μας. Παραπέρα δεν τολμούσαμε να πάμε. Φοβόμασταν το άγνωστο, μα πιο πολύ το χέρι της μάνας μας, που έπεφτε βαρύ σε κάθε ανυπακοή, μα που όλο το ξεχνούσαμε-διότι τί ήταν μερικές ξυλιές μπροστά στην απόλαυση του παιχνιδιού.

Το αγαπημένο μας παιχνίδι ήταν το εξής: Τους μήνες που το νερό έτρεχε δίχως βιάση, σκαλίζαμε βαρκούλες σε ξύλο κι αφού τις βαφτίζαμε, τις καθελκύαμε με προσοχή κάτω από τη γέφυρα του Κουρτουλούς. Από εκεί ξεκινούσαν το ταξίδι τους προς τα κάτω και τότε εμείς τρέχαμε στην επόμενη γέφυρα, του Μαντζαβίνου για να δούμε ποιανού θα φτάσει πρώτη.

Εδώ κάποτε... βρισκόταν η αλάνα, όπου τις απόκριες πετούσαμε χαρταετό. Στα χρόνια μου κάθε σπίτι, που είχε παιδιά, έφτιαχνε το δικό του αετό. Ο παππούς έφερνε τις τσίτες, μετά μ έπαιρνε στου Σαββίδη να διαλέξουμε το χρώμα του χαρτιού, συνήθως μπλε, κόκκινο, κίτρινο. Η κατασκευή ήταν μυσταγωγία. Εκείνος δούλευε κι εγώ τον παρακολουθούσα, πιο προσεκτικά από ότι έκανα με τη δασκάλα στην τάξη.

Όσο μεγάλος όμως κι αν ήταν ο δικός μας, όλοι ξέραμε και ως μην τον είχαμε δει ακόμη, ότι και φέτος δεν θα μπορούσε να συγκριθεί με τον χαρταετό του Σπιτζίκη διότι αυτού του το σώμα ξεπερνούσε τα δυο μέτρα και η ουρά του τα δέκα μέτρα. Ήταν τέτοιων διαστάσεων, που χρειάζονταν δυο άτομα για να του «κάνουν κεφάλι» κι ένας άνεμος πάνω από 5 μποφόρ για να μπορέσει να πετάξει. Έτσι και σηκωνόταν όμως, άρχιζε να λικνίζεται μεγαλόπρεπα στον ουρανό ενώ τα μακριά του σκουλαρίκια ταλαντεύονταν στα πλευρά του και σε εμάς που αμολούσαμε εκεί γύρω δεν απόμενε τίποτα άλλο από το να καθόμαστε και να τον χαζεύουμε με την καλούμπα στο χέρι.

Εδώ κάποτε... ήταν οι καλαμιές. Εκεί μέσα κρύβονταν οι πιο τολμηροί όταν παίζαμε κρυφτό και από εκεί εφοδιαζόμασταν τα απαραίτητα για το αγώνισμα του ακοντισμού. Καθένας μας διάλεγε το καλάμι, που θα έκανε ακόντιο και μετά πήγαινε κάπου, κρυφά από τους άλλους για να το δοκιμάσει. Πώς πετούσε; Πήγαινε μακριά; Τι τροχιά ακολουθούσε; Έπεφτε με τη μύτη ή σερνόταν με την κοιλιά; Σε όλες αυτές τις απορίες ήταν ανάγκη να έχουμε απάντηση πριν από το απόγευμα που θα ξεκινούσε ο αγώνας. Αλλιώς κινδυνεύαμε με κανένα κάζο.

1951. Καφενείο Ζωγραφίδη στη Καλογρέζα

στολιζόταν από στεφάνια και λουλουδία, που έμεναν σωρός εκεί για μέρες, ώσπου να μαραθούν και να τα πετάξουν.

Όταν έφτανε η κανονισμένη ώρα στη χορταριασμένη αλάνα δίπλα από το ρέμα, μαζευόταν η πισπιρικαρία απ' όλη τη γειτονιά. Οι μισοί ήταν αθλητές, οι υπόλοιποι κριτές και θεατές. Ο αγώνας ξεκινούσε με κλήρωση. Η επιτροπή ανακοίνωνε: «Πρώτος θα ρίξει ο Λούσης». Λούσης ήμουν... εγώ. Αυτό το παρανόμι μου είχαν δώσει οι κολλητοί επειδή μου άρεσε να υποδύομαι τον ολυμπιονίκη του ακοντισμού στο Μεξικό, που τότε νόμιζα ότι ήταν Έλληνας και ήμουν πολύ περήφανος για αυτό. Ωσπου μετά από χρόνια έμαθα ότι ήταν Λετονός και αγωνιζόταν για τη Σοβιετική Ένωση.

Εδώ κάποτε... βρισκόταν το περιβολάκι όπου είχε στηθεί το μνημείο για τους εκτελεσμένους του μπλόκου. Ήταν περιφραγμένο με συρματοπλέγμα και είχε μια μικρή σιδερένια πόρτα. Όταν περνούσες το κατώφλι της, νόμιζες ότι έμπαινες στον παράδεισο. Υπήρχαν παντού δένδρα και φυτά και σε μια άκρη η μαρμάρινη στήλη του μνημείου, η οποία κάθε Μάρτη

Θαρρώ πιο σκιερό μέρος δεν υπήρχε στην περιοχή αλλά ούτε και πιο κατάλληλο για ποδόσφαιρο γιατί διέθετε κάτι που δεν μπορούσαμε να βρούμε πουθενά αλλού: Γκαζόν... Κάναμε σαν τρελοί να κλωτσάμε εκεί το τόπι, με πιο πολύ να κυλιόμαστε στο γρασίδι, τόσο που μαλώναμε για το ποιος θα έπαιζε τερματοφύλακας, μια θέση που σε άλλες περιπτώσεις την ανομιμάραμε όλοι, επειδή υστερούσε σε... τρέξιμο.

Αυτό το γήπεδο ήταν η έδρα της ομάδας μας. Του είχαμε δώσει και όνομα: «Μαρακανά». Μόνο που η θύρα του ήταν κλειστή για μας, διότι όπως προειδοποιούσε και η πινακίδα στο σύρμα, απαγορευόταν αυστηρώς το ποδόσφαιρο εντός. Δεν μας άφηναν, λοιπόν να πλησιάσουμε και μας έδιωχναν, όταν μας παίρνανε χαμπάρι. Αλλά εμείς δεν απογοητευόμασταν. Παραμονεύαμε και μόλις τα απαγορευτικά μέτρα χαλάρωναν λίγο, δρασκελούσαμε λαθραία το φράχτη και μπαίναμε στο δικό μας «Μαρακανά».

ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΚΑΛΟΓΡΕΖΑΣ

εκείνου που έψαχνε να μας βρει. Στο κατηχητικό μάς είχαν μάθει ότι όλοι οι ναοί είναι στραμμένοι ανατολικά. Τότε, γιατί ο δικός μας έβλεπε κατά το βορρά; Όσους κι αν ρώτησα, πειστική απάντηση δεν πήρα, έτσι κατέληξα να πιστέψω τον παππού μου, που έλεγε γελώντας ότι η εκκλησιά χτίστηκε ένα βράδυ που για κακή τύχη των μαστόρων το σκοτάδι ήταν πίσσα.

Εδώ κάποτε... ήταν το περίπτερο της κυρά-Έλλης. Το δούλευε η ίδια, εκ περιτροπής με τον μπαρμπά-Νίκο, τον άνδρα της γιατί το μαγαζάκι δεν έκλεινε ποτέ, ήταν ανοιχτό από το πρωί μέχρι το βράδυ. Κι αν τύχαινε κανένα μεσημέρι η πόρτα του να είναι κλειστή επειδή τα αφεντικά του- που ήταν μεγάλης ηλικίας άνθρωποι του - ξάπλωναν στο σπιτάκι που ήταν στο βάθος για να κοιμηθούν, έφτανε μια φωνή για να τους κάνει να σταθούν ξανά στα πόδια, δίχως ποτέ να γκρινιάζουν στον πελάτη για το ακατάλληλο της ώρας.

Η μικρή βιτρίνα του έβλεπε στο δρόμο αλλά η είσοδος του βρισκόταν στο πλάι, απέναντι από το μικρό περιβολάκι. Από της κυρά-Έλλης ψώνιζαν οι μεγάλοι τα μικροπράγματα του νοικοκυριού και εμείς οι μικροί τις μικρές απολαύσεις μας: γλειφιτζούρια, καραμέλες, σοκολάτες. Μια φορά, ανήμερα της γιορτής μου και χαρτζιλικωμένος από βραδύς, έτρεξα πρωί-πρωί να αγοράσω γκοφρέτα, μήπως και βρω μέσα τον Κανάρη, το χαρτάκι που μου έλειπε για να συμπληρώσω επιτέλους το άλμπουμ με τους ήρωες του '21. Αλλά όχι μόνο δεν βρήκα τίποτα, τουναντίον με... βρήκε μεγάλο κακό διότι, δίχως να το πολυσκεφτώ, πάτησα μια δαγκωνιά στη σοκολάτα και η μάνα μου, που ετοιμαζόταν να με πάει στην εκκλησία, με καταχέριασε φωνάζοντας «τζάμπα σε νήστευα παλιόπαιδο, πως θα σε κοινωνήσω τώρα;»

Εδώ κάποτε... ήταν το θερινό σινεμά «Αστέρια». Στη μάντρα του σκαρφάλωναν περικοκλάδες ενώ στην ατμόσφαιρα ευωδίαζαν γιασεμιά. Κάτω από τα πόδια έτριζε το λευκό γαρμπίλι και πάνω από το κεφάλι τρεμόπαιζαν τα αστέρια. Μα λίγοι τα πρόσεχαν γιατί τα μάτια των περισσότερων ήταν καρφωμένα στην οθόνη, περιμένοντας με αγωνία πότε θα εμφανιστεί ο μετανάστης Ξανθόπουλος ή η αγρότισσα Ναργκίς, οι οποίοι από τις πρώτες κιόλας σκηνές έκαναν να αναβλύζουν τα πρώτα δάκρυα μέσα στο σκοτάδι...

Τα καλοκαίρια οι γονείς μου ανηφόριζαν συχνά στα Αστέρια για να δουν καμιά ελληνική ή ινδική ταινία και μερικές φορές με έπαιρναν και μένα μαζί. Δεν θα ξεχάσω ποτέ εκείνο το βράδυ, που με τραβούσαν από το χέρι, λέγοντας πως είχαμε αργήσει, προσπαθώντας να με αποσπάσουν μπροστά από την τηλεόραση του παρακείμενου ψιλκατζίδικου, όπου εκστασιασμένος κοιτούσα μαζί με άλλους περαστικούς, για πρώτη φορά στη ζωή μου αγώνα ποδοσφαίρου, και μάλιστα απευθείας από το Μεξικό, το Μουντιάλ του 1970.

Εδώ κάποτε... ήταν το σχολείο μου. Αυτό ακριβώς που βλέπεις πάνω στο βράχο, πέτρινο κι αυτό, όπως η γη που θεμελιώθηκε. Στην εποχή μου, πριν ακόμη γίνουν οι προσθήκες, ήταν το μοναδικό κτίριο στο τετράγωνο. Το περιέβαλε ψηλός μαντρότοιχος με κάγκελα, τα οποία πάντως ουδόλως εμπόδιζαν κάποιους, κυρίως από την πλευρά της λεωφόρου, όπου η οχύρωση ήταν πιο χαμηλή, να σαλτάρουν έξω.

Στην ασφαλτοστρωμένη του αυλή, φορώντας τη μπλε ποδιά πάνω από το κοντοβράκι, παίζαμε ποδόσφαιρο με κουκουνάρια ή κονσερβοκούτια, που φέρναμε από το σπίτι. Κι όταν κάποια στιγμή ο διευθυντής μάς το απαγόρευσε, μεταφέραμε το γήπεδο μας, στη μικρή χωμάτινη αλάνα, που ήταν πίσω από το κτίριο, δίπλα στη μάντρα, όπου μπορούσαμε ανενόχλητοι πια να ανοίγουμε τρύπες στην άμυνα της αντίπαλης ομάδας και στα... παπούτσια μας...

Εδώ κάποτε... ήταν η εκκλησία μας. Αυτή που έχτισαν οι πρόσφυγες, όταν εγκαταστάθηκαν στην Καλογρέζα. Στα χρόνια μου είχε κιόλας παλιώσει αρκετά, έτριζαν τα πατώματα και τα στασίδια της, τα ασημένια τάματα στην εικόνα της Ζωοδόχου Πηγής είχαν θαμπώσει και η φωνή του γερό παπά-Στρατή, μετά βίας έφτανε στα αυτιά των πιστών- βλέπεις τότε ακόμη δεν υπήρχαν μικροφωνικές. Το κτίριο, φτιαγμένο από κοκκινόχωμα και ξύλο, έμπαζε από παντού. Οι πιστοί το χειμώνα κρυώνανε και το καλοκαίρι ιδρώνανε.

Εμείς τα παιδιά βαριόμασταν τις ψαλμωδίες και δεν βλέπαμε την ώρα να βγούμε έξω στον περίβολο για να παίξουμε κυνηγητό ή κρυφτό. Η καλύτερη κρυψώνα ήταν στη κόχη, πίσω από το ιερό. Ζαρώναμε πάνω στον τοίχο και με το ένα αυτί αφουγκραζόμασταν τις ψαλμωδίες του παπά και με το άλλο τα βήματα

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΘΩΟΤΗΤΑΣ

(αναμνήσεις ενός έφηβου από τη 10ετία του '50 στη Νέα Ιωνία)

Του Χάρη Σαπουντζάκη

Συγγραφέα, Προέδρου της Ενώσεως Σπάρτης Μ. Ασίας

Γεννήθηκα στη Νέα Ιωνία και αφότου θυμάμαι τον εαυτό μου έμενα πάντα εκεί στο τέρμα της οδού Δαρδανελλίων (τώρα 28^{ης} Οκτωβρίου), ουσιαστικά εκεί στην άκρη, τη βόρεια άκρη του συνοικισμού. Μεσολαβούσαν χέρσα κομμάτια γης, ελάχιστα σπίτια, το εργοστάσιο "Νίκη" του Σαραντόπουλου, η γραμμή του τρένου που έωνε την Αθήνα με τα Μεσόγεια και το Λαύριο και μετά έρχονταν η "Καναπίτσα", οι Κουκουβάουνες, το Ηράκλειο.

Για μένα το 1950 υπήρξε ένα σημαντικό έτος. Τέλειωνα το Δημοτικό σχολείο και στην περίπτωση μου, τον ιστορικό "ΚΑΔΜΟ" του θείου μου Αντώνη Σαπουντζάκη που ήταν ακριβώς δίπλα στο σπίτι μου και θάπρεπε τώρα να διασχίζω όλο το και τότε λεγόμενο Ιστορικό Κέντρο της Ιωνίας για να φθάσω στο "Αναξαγόρειο" Γυμνάσιο (στη θέση του σήμερα είναι το 3^ο Δημοτικό σχολείο Ν. Ιωνίας) στη συνοικία Μαυροκορδάτου (σήμερα τη λένε "Ειρήνη").

Ζούσα με τη μητέρα μου, η οποία έχοντας χάσει τον άντρα της, και πατέρα μου, από τις κακουχίες της Κατοχής είχε αναγκαστεί νεαρά καθώς ήταν να εργάζεται ως υφάντρια, στα Υφαντήρια της εποχής. Μάλιστα επειδή ήταν "μαστόρα" της ανέθεσαν να χειρίζεται όχι ένα, όχι δύο, αλλά τέσσερα αργαλειά! Αναγκαστικά ο ορίζοντας των μετακινήσεών μου ήταν πολύ στενός. Θυμάμαι ότι μου άρεσε να φτάνω ως τη γέφυρα του Γιαμπουρλά, δίπλα στο εργοστάσιο του Σαραντόπουλου, του χειμάρρου που περνάει στα δυτικά της Ν. Ιωνίας, χωρίζοντάς την από τη Ν. Φιλαδέλφεια, για να πάρω την μητέρα μου που σχολούσε από την πρωινή βάρδια (6-2). Έβρισκα τότε την ευκαιρία να παίζω μπάλα σε μιαν απέραντη αλάνα, όπου αργότερα ανεγέρθηκε το 2^ο Δημοτικό Σχολείο Ν. Ιωνίας.

Η γέφυρα του τρένου πάνω από το Γιαμπουρλά ήταν για μένα το πρώτο test αυτοπεποίθησης. Έβλεπα τους φίλους μου να ισορροπούν πηδώντας από μαδέρι σε μαδέρι, ενώ κάτω έχασκε η κοίτη του χειμάρρου και ένοιωθα άσχημα, καθώς αναγκαζόμουν να περάσω από κάτω, άλλωστε ο Γιαμπουρλάς τιμώντας τ' όνομά του ως χειμάρρου, ελάχιστες φορές κατέβαζε νερό. Όταν το κατάφερα κάποτε, ένοιωσα πολύ περήφανος. Ήταν μία "κατάκτηση."

Όμως η πρώτη μου μέρα στον πηγεμό μου για το Γυμνάσιο υπήρξε τραυματική.

Τότε οι απόφοιτοι του Δημοτικού έδιναν εξετάσεις για να περάσουν στην πρώτη τάξη του Γυμνασίου την έλεγαν ωστόσο Τρίτη, (αφού το Γυμνάσιο κρατούσε τον προπολεμικό τίτλο οκτατάξιο, ενώ πια δεν είχε 8 τάξεις αλλά 6), μιας και η μετάβαση από το Δημοτικό δε γινόταν πια με την ενδιάμεση λύση της Δ' Δημοτικού προς την Α' οκτατάξιου Γυμνασίου, αλλά μόνο της ΣΤ' Δημοτικού προς την Γ' οκτατάξιου Γυμνασίου.

Είχα ετοιμαστεί καλά να απαντήσω στις ερωτήσεις που θα μου έκαναν στα Ελληνικά και τα Μαθηματικά, αν θυμώμαι καλά. Ένα πρωινό του Ιουνίου λοιπόν κατηφόρισα να βγω στην Ελ. Βενιζέλου, η οποία τότε διαμορφώνονταν και ασφαλτοστρωνόταν, για να προχωρήσω μετά δεξιά προς την Παύλου Μελά, μετά την Βασιλίσσης Αμαλίας (σημερινή Κ. Βάρναλη) για να στρίψω δεξιά στη Σπάρτης, να περάσω από το στενό του φούρνου του Φλώρου, ν' αφήσω δεξιά μου τους Αγίους Αναργύρους, να προχωρήσω στην Κρήτης, ν' ανηφορίσω στο ύψωμα Μαυροκορδάτου και μετά αριστερά κάτω να φτάσω στο πίσω μέρος του "Αναξαγορείου".

Με το που βγήκα στην Ελ. Βενιζέλου είδα μπροστά μου γραμμένο με τεράστια γράμματα: Κ.Κ.Ε.! Στάθηκα να το περιεργαστώ. Προς στιγμή νόμιζα ότι έγραφε Α.Ε.Κ. και χαμογέλασα! Όμως το χαμόγελο πιάγωσε στα χείλη μου, όταν ένοιωσα να τρώω ένα φοβερό χαστούκι. Απέναντί μου στεκόταν βλοσυρός, ένας χωροφύλακας.

- Εσύ ρε, μου λέει, τα έγραψες αυτά; Τσακίσου ρε, να το σβήσεις, για να μη σε πάω μέσα!

Τάχασα. Ό,τι είχα παπαγαλίσει για τα ρήματα σε -ίζω και την προπαραλήγουσα που δεν περισπάται, ένοιωσα να χοροπηδούν στο μυαλό μου.

Ευτυχώς δυο-τρεις γείτονες πετάχτηκαν και μίλησαν με σθένος στο ...όργανο.

- Όχι, δεν φταίει το παιδί. Ήταν από ώρα γραμμένο αλλά ψάχναμε να βρούμε βούρτσες για να το σβήσουμε.....

Ο χωροφύλακας ένοιωσε την ανάγκη να γίνει φιλικός:

- Φύγε από μπρος μου και να μη σε ξαναδώ, μου πέταξε.

Δεν θυμάμαι πως λεγόταν ο καλός εκείνος μαθηματικός, που έχοντας ίσως ψυχολογήσει ότι κάτι μου συνέβαινε με ρώτησε ένα απλό. - Πες μου ένα κλάσμα ίσο με την ακέραια μονάδα. Ε αυτό το ήξερα. Είπα το 2/2. Και πέρασα στην Γ' οκτατάξιου Γυμνασίου!

Το "Αναξαγόρειο" παρότι είχε κτισθεί στην 10ετία του '20 και προοριζόταν να στεγάσει ιδιωτικό σχολείο, ήταν για τα μέτρα της εποχής ένα πραγματικό επιβλητικό κτίριο. Είχε έναν κεντρικό κορμό και δύο πτέρυγες στα άκρα. Συνολικά 6 αίθουσες διδασκαλίας, το γραφείο των καθηγητών και στην ταράτσα κατοικία για τον επιστάτη και χώρο για να γίνεται η γυμναστική των κοριτσιών, ώστε να μην είναι σε κοινή θέα τα κάλλη τους, αφού η σχολή δεν είχε γύρο της μανδρότοιχο, αλλά ένα απλά ισοπεδωμένο προαύλιο, όπου στη μέση πάντα υπήρχε ένας φιλές για το βόλλεϋ.

Γυμνασιάρχης εκείνα τα χρόνια ήταν μια αγαθή προσωπικότητα εκπαιδευτικού, που φώναζε πολύ, αλλά πλημμύριζε από καλοσύνη, ο Χαρίλαος Ιωαννίδης.

Θα τον γνωρίζαμε πολύ καλύτερα στην Ε' τάξη (πάντα οκτατάξιο) όταν και θ' αφήναμε το "Αναξαγόρειο" και θα πηγαίναμε, μόνο τ' αγόρια της Πέμπτης και της Έκτης, στο λεγόμενο "Παράρτημα" απέναντι από τους Αγίους Αναργύρους. Δεν υπάρχει σήμερα! Ήταν μια μεγάλη προσφυγική τετρακατοικία. Προπολεμικά είχε φιλοξενήσει το "Ιατρείο Ν. Ιωνίας", και μετά για 3 χρόνια (1926-1929) το "Ελληνικό Σχολείο" ή "Σχολαρχείο".

Θυμάμαι να είχε δύο αίθουσες διδασκαλίας, ένα μικρό γραφείο και την κατοικία του γυμνασιάρχη.

Ο αείμνηστος Χαρίλαος δε δίσταζε όταν είχε κάτι να μας ανακοινώσει ν' ανοίγει την εσωτερική πόρτα που συνέδεε το δωμάτιο του με την τάξη για να μας το πει. Κι επειδή συνήθως αυτό θα ήταν κάτι ξεχωριστό π.χ. "τώρα μπορείτε να φύγετε σιγά - σιγά γιατί ο κύριος καθηγητής δεν θα μπορέσει ν' έρθει στο μάθημα" γινόταν δεκτός με χειροκροτήματα. Για το Χαρίλαο όλοι είχαν να πουν τα καλύτερα : συνάδελφοί του, οι μαθητές του, η κοινωνία. Αγαθό πνεύμα και δημιουργικό. Αρκούσε να σηκώσει λίγο τον τόνο της φωνής του για να σωπήσουν οι πάντες.

Μπροσ αυτούς και πίσω οι μαθητές του, πάντα Μεγάλη Τετάρτη θα πηγαίναμε στον "Αστέρα" για να δούμε τα "Πάθη του Χριστού". Έδινε μεγάλη σημασία στην οργάνωση των εκδηλώσεων του Γυμνασίου, αλλά και πρωτοστατούσε στις "πενθήμερες" εκδρομές με το τέλος της χρονιάς!

Στο "Παράρτημα" ξαναβρέθηκαν οι του "Κάδμου" (Χάρης, Λεωνίδα, Κίμωνας, Χαρίτων). Τώρα όμως φτιάχτηκαν φιλίες και με άλλα παιδιά των δημοσίων : το Χρίστο, τον Κωνσταντίνο, τον Νίκο, τον Λάζαρο, τον Γιώργο, τον Άγγελο και τους άλλους. Φτιάχτηκαν λογοτεχνίζουσες παρέες και άρχισαν να γίνονται μαζιώξεις και συζητήσεις. Άλλοι διαβάζαμε το "Ελληνόπουλο" το μοναδικό αυτό παιδικό περιοδικό ή την "Παιδοπόλη", το περιοδικό των λεγόμενων παιδουπόλεων, που συγκέντρωναν τα παιδιά από τις διαλυμένες οικογένειες του εμφυλίου.

Αυτές οι συζητήσεις έφτασαν και σε μια ιδέα : να εκδοθεί σχολική εφημερίδα. Από ποιούς ; Από 15χρονα και 16χρονα παιδιά. Ο Θανάπουλος ο αργότερα πολύ επιτυχημένος νομάρχης, πήρε πιο ζεστά το θέμα. Βρέθηκε ο τίτλος : "Μαθητική Φλόγα", μαζεύτηκε ύλη κι από μεγαλύτερα παιδιά (Β. Βογιατζόγλου, Νίκος Ξανθόπουλος, κλπ.) και ένα βράδυ στον "Αστέρα" περιχαρής ο Ντίνος μας έδειξε το πρώτο τεύχος από το φυλλαδιάκι. Ακολούθησαν άλλα τέσσερα. Τα δύο ήταν τετρασέλιδα, το ένα πράσινο. Και είχε συνεργάτες σαν τον Νίκο Ξανθόπουλο (μ' ένα ωραίο ποίημα του, νομίζω το "νιχιλισμός", τον Γιώργο Μιχαηλίδη, το Δαμιανό Κιρμιζογλου, το Λεωνίδα Βογιατζόγλου, τη Μαριάννα Ταγλάουερ και φυσικά το σκιτσογράφο και ζωγράφο Λάζαρο Βασιλειάδη. Δεν έλειπαν και δικά μου πρωτόλεια.

Στο "Παράρτημα" κυριαρχούσε η μορφή του Βασίλη Φίλη. Ένας μάλλον κοντός, γεμάτος άντρας, με έντονη την επιθυμία να επιβληθεί στα περισσότερα από 40 15χρονα αγόρια, που έβραζαν τα αίματά τους. Θυμάμαι όταν – προαύλιο δεν υπήρχε, απέναντι η εκκλησία, δίπλα το 1^ο δημοτικό σχολείο, το ισόγειο νοικιασμένο με μια απaráδεκτα όμορφη κόρη να μας προκαλεί όνειρα και φαντασιώσεις – από μόνοι μας κρατήσαμε παραπάνω το διάλειμμα, στάθηκε στην πόρτα με μια τεράστια βέργα στο χέρι αξίζωνε ν' απλώνουμε τεντωμένη την παλάμη ώστε να πέφτει αλφαδιασμένο το χτύπημα, μία στο ένα κι άλλη μια στο άλλο χέρι. Κανείς δεν προσπάθησε να κρυφτεί. .. Θεωρήσαμε δίκαιη την τιμωρία, γιατί ο Φίλης ήξερε τι έκανε !.

Ο δεύτερος ήταν ο άλλος φιλόλογος, ο Σωτήρης Ρωμέσης. Είχε το σύνδρομο του.....σκηνοθέτη, όπως το είχαν τότε πολλοί εκπαιδευτικοί. Όμως έγραφε κιόλας θεατρικά έργα για ν' ανεβαστούν από τους μαθητές των μεγάλων τάξεων. Ανέβασε πολλά έργα του, πάντα στον "Αστέρα" με πρωταγωνιστές βέβαια μαθητές του των δύο τελευταίων τάξεων. Αξέχαστα θα μείνουν το "Μεσολόγγι ξαναζεί" και οι "Ηρωίδες της Νάουσας". Φάνταζαν στα μάτια μας ως ηθοποιοί και σκηνοθέτες φτασμένοι ο Νίκος Ξανθόπουλος κι ο Βασίλης Βασιλειάδης, που έδιναν τόνο πολιτισμού ακόμη κι όταν είχαν αποφοιτήσει από το σχολείο.

Ο τρίτος ήταν ένας μαθηματικός. Ο Θεόδωρος Παντελίδης. Το Υπουργείο τον είχε διορίσει να διορθώνει τα βιβλία των Μαθηματικών, άρα ήταν αξιόλογος. Στην τάξη όμως μέσα ήταν χαριτωμένος. Θυμάμαι πως προσπαθούσε να δείξει την κίνηση της γης γύρω από τον ήλιο με τις δυο γροθιές του. Βέβαια μπορεί ο ήλιος να έμενε ακίνητος, αλλά η γη πως θα μπορούσε να κάνει πλήρη περιστροφή ;

Το 1954, μαθητής της ΣΤ' οκτατάξιου, ακόμα, είχα την πρώτη μου επαφή με αυτό που ονομάζουμε "κοινά". Ένας άλλος θείος μου, ο Κοσμάς Νικολαΐδης, αφού είχε υπηρετήσει με επιτυχία ως Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου, τον Κυριάκο Κιοφτερτζή, στράφηκε εναντίον του και... κατέβηκε ως υποψήφιος δήμαρχος Ν. Ιωνίας στις εκλογές του 1954. Μου ζήτησε λοιπόν να τον βοηθήσω κρατώντας το κεντρικό του προεκλογικό γραφείο στην οδό Ηρακλείου καθημερινά ανοικτό. Είχα, όπως και πολλοί άλλοι, την εντύπωση ότι ο θείος μου δεν είχε διαλέξει σωστά την ώρα για μια τέτοια κίνηση. Απέναντι του από τη μια είχε τον Κιοφτερτζή, την "Αντάντ" όπως τον έλεγε ο Βασίλης Μπατζόγλου, επειδή είχε μαζί του τα μεγαλύτερα ονόματα των φιλελευθέρων και της "δεξιάς" κι από την άλλη την εμβληματική μορφή της Αριστεράς, που για πρώτη φορά τον κατέβαζε, τον Γιάννη Αμπατζόγλου. Ο αγώνας του φαινόταν μάταιος. Τότε γνώρισα από κοντά έναν άνδρα που τον συνόδευε η φήμη του πολύ μορφωμένου και ικανού διοικητικού στελέχους, του λογοτέχνη πρώτης γραμμής. Ξεχώριζε απ' όλους για το κύρος του !. Ήταν ίσως ο καλύτερος από όλες τις παρατάξεις. Το Βουρλιώτη Νίκο Μηλιώρη. Είχα ακούσει για το περίφημο "σαλόνι των Μηλιώρηδων". Στο σπίτι του ακριβώς απέναντι από το ναό των Αγίων Αναργύρων, μαζί με την ποιήτρια σύζυγό του Ρίτα, δεχόταν όλους τους ανήσυχους νέους που πρωτόβγαιναν στο κλαρί σαν μέλλοντες ποιητές, ζωγράφοι, ηθοποιοί. Εδώ μια παρένθεση :

Δεν έτυχε να είμαι ένας απ' αυτούς. Καμάρωνα όμως και δεν ήταν εύκολο – να λέω τότε ότι είχα συζητήσει εκεί στην κορακοφωλιά του, στο κόκκινο δωμάτιο του ψηλά στου Μαυροκορδάτου, με τον μεγαλύτερο – κατά την γνώμη μου – Νεοϊωνιώτη ποιητή της μεταπολεμικής περιόδου, τον Δημήτρη Δούκαρη.

Είχε μόλις τυπώσει ένα πανέμορφο βιβλίο με τον τίτλο "Καλλίστη Θήρα" με ποιήματά του από τις εξορίες στην Ικαρία και τη Μακρόνησο. Μου ζήτησε να του διαβάσω τρεις στίχους από το ποίημα στο Νίκο Πλουμπίδη. Τους θυμάμαι απ' έξω

.... Για της δεινής μοίρας
Απόστολε της συντριμμιάς μας
το στεφάνι σου εξ ακανθών
μαρμάρينو στεφάνι
στα λείψανα τα φλογισμένα της ψυχής μας.

Βέβαια ο θεός μου Κοσμάς που ήταν υποψήφιος ήρθε τρίτος, με 1.500 ψήφους με ένα, για τα σημερινά δεδομένα ικανοποιητικό 10%. Όμως ο Νίκος Μηλιώρης αν και πήρε περίπου 600 σταυρούς (!) δεν εκλέχτηκε γιατί το σύστημα δεν έδινε έδρα σε τρίτο συνδυασμό.

Τη χρονιά αυτή το “νυφοπάζαρο” της Ηρακλείου, η Κυριακάτικη βόλτα των Ιωνιωτών, πάνω κάτω στη λεωφόρο, έκλεινε τον κύκλο της ! Οι παρέες των νέων και ιδιαίτερα των νέων σπουδαστών άρχισαν να δημιουργούν στέκια. Σ’ αυτά προεξείχαν τα “Κυβέλεια” του Ιω.Μακρόπουλου με τα καταΐφια του κι ακολουθούσε το “Προξενικόν” του Μ. Χανά με τις μπύρες του. Καφενεία με μικτό “πελατολόγιο”, ήταν του “Μπαλλή” και του “Μπόλου”, που λειτουργούσαν κυρίως ως ουζάδικα. Ωστόσο το κατεχοχόν καφενείο της Ηρακλείου ήταν το “Αβέρωφ” με τις μουρίες του. Τα αμιγώς ζαχαροπλαστεία της Ηρακλείου ξεχώριζαν για την ποιότητά τους και το...ύφος τους. Με την σειρά από τον Τροχονόμο προς τα πάνω ήταν : του “Μαβούση” με τους λουκουμάδες του, του Δημήτρη Μωραλόγλου (τα “Βαλκάνια”), με τους μπακλαβάδες του, του Δημ. Περουτσή με το σάμαλί του. Στην παράλληλη οδό Μεσολογγίου, το ζαχαροπλαστείο “Τα Γιούλια” και ο Ευάγγελος Αγιακλόγλου έκανε διάσημη την Ιωνία με το παγωτό καΐμακι του. Για ειδικότερες περιπτώσεις παραμόνευε ο Σκαρβελάκης, ως ιδανική ταβέρνα ποιότητας, ενώ ψηλά μετά το Μιρουάρ, το “Αμπελάκι” κρατούσε τη σημαία του... ως εξοχικό κέντρο.

ΔΕΝ ΔΙΑΦΗΜΙΖΟΜΕΘΑ
ΜΟΝΟΝ ΣΑΣ ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΜΕΝ ΟΤΙ:
ΤΟ ΑΓΝΟΝ-ΤΕΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΕΚΛΕΚΤΟΝ
ΕΙΣ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΑ ΤΟ ΠΡΟΗΘΕΥΘΗΤΕ ΑΠΟ ΤΟ
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ
“ΚΥΒΕΛΕΙΑ,”
ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΟΔΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 29 - ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

“ΤΟ ΠΡΟΞΕΝΙΚΟΝ,”
Είναι τὸ μόνον οἰκογενειακὸν κέντρον ποὺ σὰς
προσφέρει μαζὺ μὲ τὴν ἡσυχίαν, τὴν ἀνεσιν, τὴν πε-
ρι...οίησιν, ποικιλίαν ἐκλεκτῶν μεζεδῶν
καὶ καλοσερβισμένη παγωμένη
ΜΠΥΡΑ ΜΕ ΠΟΤΗΡΙ
“ΤΟ ΠΡΟΞΕΝΙΚΟΝ,”
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 33 - Ν. ΙΩΝΙΑ

Η μητέρα μου φρόντιζε – ας είναι αιωνία η μνήμη της – να μου δίνει το Σάββατο χαρτζηλίκι για να κάνω ό,τι θέλω, ώστε να μην ζηλεύω τα άλλα παιδιά που είχαν πατέρα “και χαρτζηλίκι”. Για μένα το Σαββατιάτικο βράδυ είχε δυο σταθμούς : Ένα στα κερμαππιζιδικα στις παράγκες της εισόδου, εκεί που αργότερα καθώς τοποθετήθηκε τροχονόμος μέσα σε βαρέλι, η τοποθεσία ονομάσθηκε “Τροχονόμος” και μετά ο “Κρόνος” ο κινηματογράφος στην οδό Καρολίδου, να δω δυο φορές την ίδια ταινία, (οι κινηματογράφοι έπαιζαν από τις δύο το μεσημέρι μέχρι αργά το βράδυ) πριν νυχτώσει και μετά να γυρίσω στην Παύλου Μελά, όπου όλη η παρέα της γειτονιάς έδινε το ραντεβού της να κάνει απολογισμό της εβδομάδας, ακριβώς απέναντι από το σχολείο !

ΣΙΝΕ ΑΣΤΗΡ ΣΗΜΕΡΟΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΣΚΛΑΒΟΙ ΤΟΥ ΠΟΘΟΥ
*Έργο ποὺ ἡ προβολή του σὰς Αθήνας συνεχίσθη ἐπὶ 10 ἑβδομάδας. ΑΜΕΝΤΕΟ ΝΑΤΣΑΡΙ ΕΒΕΝΩΡΑ ΡΟΣΣΙ ἡ γυναίκα τοῦ ἔρωτος.
ΔΕΥΤΕΡΑΝ: Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ
μὲ τὴν ΝΙΝΟΝ ΣΕΒΙΛΙΑΑ τὴν φλογερὴ ΡΙΤΑ ΧΑΙΝΡΟΦΩΡῶ τοῦ Μεξικῶ. ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ ΕΡΩΤΟΣ
ΤΕΤΑΡΤΗ: Μετὰ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας πρῶτος ὁ ΑΣΤΗΡ παρουσιάζει τὸν Ἑλληνικὸ Ὑπερκολοσσὸ
ΝΥΧΤΕΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Συμμετέχουν: ΚΑΛΗ ΚΑΛΟ - ΚΟΥΛΗΣ ΣΤΟΜΙΝΤΑΣ - ΚΩΣΤΗΣ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ - ΣΟΦΙΑ ΒΕΡΩΝΗ - ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΝΙΑΤΑΚΗΣ
*Έργον πλοῦστον, μὲ αἰσθητικὰς χαρακτηρημένους σπαρταριστὰς σκηνὰς. Κανεὶς ἂν κρῆται νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴν προβολὴ αὐτοῦ τοῦ ἔργου.

Να προλάβω όμως να πω ότι η Νέα Ιωνία μέχρι τότε είχε 3 κινηματογράφους, όλους προπολεμικούς : Τον “Αστέρα” στην Ασκληπιοῦ, τον “Κρόνο” στην Καρολίδου και το θερινό “Μύριαμ” στην Ηρακλείου. Τότε όμως στην οδό Δαρδανελλίων προστέθηκε και η “Ιωνία”, ως θερινός κινηματογράφος στην αρχή και μετά ως χειμωνιάτικος.

1951. Κυριακάτικη έξοδος κατοίκων της Παύλου Μελά.
Η φωτογραφία δείχνει στο βάθος τετρακατοικία που με κάποιες παρεμβάσεις σώζεται μέχρι σήμερα.

Η μεγάλη εξέλιξη με τους κινηματογράφους έγινε αμέσως μετά με το θερινό “Ρεξ” στην Ελευθερούπολη και το χειμερινό “Ριάλτο” στην Πισιδιάς, που πραγματικά για την εποχή του ήταν ένας κινηματογράφος πολύ μεγάλος, με αναπαυτικά καθίσματα, μεγάλη οθόνη για το “Σινεμασκόπ”, αλλά και σκηνή για να γίνονται παραστάσεις. Στις αρχές της έβδομης 10ετίας, βέβαια, η Νέα Ιωνία, έφτασε να έχει ως και 15 κινηματογράφους, με την “Αφροδίτη”, τον “Γαλαξία”, (διατηρητέο), τον “Περισσό”, τα “Αστέρια”, τον “Αρίωνα”, τη “Βιολετέρα” κλπ. να έχουν προστεθεί.

Πάντως ως τότε ο “Αστέρας” είχε τα πρωτεία ανάμεσα τους, γιατί έπαιζε ταινίες περιπετειώδεις (του Έρολ Φλυν, με ξιφομαχίες, το Φουμαντζού, κλπ.). Κι ήταν αυτός που συνήθως φιλοξενούσε “τα μπουλούκια” των θιάσων της Αθήνας που πεταγόντουσαν για μια έξτρα εμφάνιση. Την πρωτοκαθεδρία θυμάμαι είχαν ο Φίλιος Φιλιππίδης, που παρίστανε τον Αρμένη Αγκόπ, ο Κοκοβιός, ο Ζαζάς, ο Ζανίνο κλπ.

Ο “Κρόνος” έχοντας μεγαλύτερη σκηνή είχε τα πρωτεία στις πολιτικές συγκεντρώσεις, ή σε θεατρικές παραστάσεις σχολείων και οργανισμών.

1951. Εκλογές στο “Παράρτημα”

1952. Οι τελειόφοιτοι του Γυμνασίου, με τον Γυμνασιάρχη Χαρ. Ιωαννίδη

Όμως θα ήθελα να πω δυο λόγια για τη γειτονιά μου. Μιλώ για την οδό Παύλου Μελά, που σε μορφή τόξου εκτεινόταν πάνω από το Ηρώο της Μάνας. Απ’ τη μια άκρη της ως την άλλη είχε μόνο τετρακατοικίες. Προσφυγικές κατοικίες δηλαδή, διώροφες με δυο διαμερίσματα σε κάθε όροφο. Θάταν καμιά τριανταριά. Σήμερα σώζονται σχεδόν άθικτες οι μισές. Τις κατοικούσαν αποκλειστικά πρόσφυγες από όλα τα μέρη της Μικρασίας : Σπαρταλήδες, Ατταλειώτες, Αλαγιώτες, Καϊσερλήδες, Πόντιοι, Σμυρνιοί. Τετρακόσια τόσα άτομα. Ένα χωριό σχεδόν. Είχε δυο μπακάλικα, δυο τσαγκαράδικα, ένα μαγαζί που πουλούσε κλωστές και παιχνίδια, ένα μανάβικο, ένα καρβουνιάρικο..

Είχε πολλούς τεχνίτες και υφάντριες στα εργοστάσια. Στη μέση σχεδόν το σχολείο ο “Κάδμος”. Με μια όμορφη βρύση στη γωνία με την Ελ. Βενιζέλου που λειτουργούσε 4 ώρες το πρωί. Όταν άνοιγε με το κλειδί ο νερουλάς την παροχή και με “τάξη” οι νοικοκυρές περίμεναν τη σειρά τους με τους τενεκέδες τους. Στις αρχές της δεκαετίας του ‘60, ήδη ο Κιοφτερτζής είχε προχωρήσει το δίκτυο και είχε φτάσει το νερό της Ούλεν στα σπίτια, γι αυτό έλεγαν ότι βγαίνει πάντα δήμαρχος γιατί γλύτωσε τις γυναίκες από τους καθημερινούς καβγάδες για τη σειρά στη βρύση.

.....
(Απόσπασμα από την εργασία του, που θα κυκλοφορήσει σε βιβλίο).

ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΑΡΧΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΕΛΕΚΗ.

Απόσπασμα από την έρευνα: «Η Ν. Ιωνία μέσα από πρακτικά Δημοτικών Συμβουλίων & πράξεις Διοικουσών Επιτροπών, 1934 – 1947.»
Του ερευνητή & μέλους Δ. Σ. του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ., Γεράσιμου (Μάκη) Λυκούδη.

Την 1^η Μαρτίου 1935 εκδηλώθηκε το κίνημα των βενιζελικών που πολύ σύντομα κατέρρευσε. Το ήδη τεταμένο πολιτικό κλίμα, λόγω του εθνικού διχασμού, οξύνεται με προεκτάσεις ασφαλώς και στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Ο πρώτος αιρετός δήμαρχος Νέας Ιωνίας Γ. Φελέκης κατηγορείται ότι έχει κάνει φιλοβενιζελικές δηλώσεις ενώπιον του υπουργού Κρατικής Υγιεινής και Αντιλήψεως Μιχαήλ Κύρκου και συλαμβάνεται.

Στις 5 Μαρτίου συνήλθε εκτάκτως το Δημοτικό Συμβούλιο, απουσία του δημάρχου και οι 15 παρόντες σύμβουλοι με ψήφισμά τους προς τον πρωθυπουργό Π. Τσαλδάρη, αποδοκιμάζουν με ανανάκτηση το επαναστατικό κίνημα.

Στις 12 του ίδιου μήνα σε νέα έκτακτη συνεδρίαση στην οποία δημαρχεύει ο Πέτρος Καρφόπουλος και ενώ διαρκεί συλλαλητήριο στην Αθήνα για την υποδοχή του Στρατηγού Γ. Κονδύλη που επιστρέφει θριαμβευτής από την Καβάλα, όπου παίχτηκε η τελική φάση της καταστολής του κινήματος, το Δ.Σ. αποστέλλει νέο συγχαρητήριο ψήφισμα.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης προσήλθαν δημότες και ζήτησαν να υποβληθεί πρόταση στο νομάρχη για καθαίρεση του δημάρχου Γ. Φελέκη, με την αιτιολογία ότι αυτός με την εν γένει στάση του και τις δηλώσεις του εξέθεσε τον προσφυγικό κόσμο στα μάτια των γηγενών όλης της Ελλάδας και ότι ως εκ τούτου καμία πια εμπιστοσύνη δεν εμπνέει στην κυβέρνηση.

Το συμβούλιο αποφασίζει παμψηφεί να υποβληθεί πρόταση στη νομαρχία για καθαίρεση του Γ. Φελέκη από το δημαρχιακό αξίωμα. Στις 18 Μαρτίου το Δ.Σ. εκλέγει αναπληρωτή Δήμαρχο το Δημήτριο Μωυσιάδη.

Στις 18 Μαΐου ανακοινώνεται η απόφαση του υπουργού Εσωτερικών με την οποία απολύθηκαν για λόγους δημόσιας τάξης και δημοσίου συμφέροντος ο Δήμαρχος Ν. Ιωνίας Γ. Φελέκης και οι Δημοτικοί Σύμβουλοι: Ι. Βαλούρδος, Χρ. Δουβλίδης, Μ. Κουβαράς, Π. Καρφόπουλος, Π. Καίρης, Αρ. Γεωργουλιδής, Ι. Ρεμούνδος, Γ. Προμπονάς, Μ. Εγιπίδης, Α. Μόρτογλου, Χ. Σκαμάκης και Ι. Μαμελετζής.

Αντικαταστάθηκαν από τους: Κ. Μιχαηλίδη, Π. Ανδρισάκη, Μ. Τζιβρά, Α. Γεωργαντζή, Κ. Δημάρατο, Ι. Ριζογιαννόπουλο, Ι. Τσαλίκου, Τ. Τζανιδάκη, Μ. Μερκούρογλου, Β. Δημόπουλο, Ι. Διαμαντάκη και Π. Βιαρόπουλο.

Δεν απολύονται οι: Χ. Χατζηστέλιος, Δ. Μωυσιάδης, Η. Σινάνογλου, Κ. Βαρβαρέσος, Ι. Κανάς και Ι. Κεσίσογλου.

Στην ψηφοφορία που ακολούθησε εκλέγεται ως αντικαταστάτης του Φελέκη, ο Ιωάννης Ριζογιαννόπουλος.

Ο Γ. Φελέκης εκτός από την έκπτωσή του φυλακίζεται. Τον Αύγουστο του '35 εισάγεται στο Δ.Σ. αίτηση της συζύγου του Ειρήνης, για την καταβολή των καθυστερούμενων εξόδων παράστασης του συζύγου της. Μετά από συζήτηση το συμβούλιο έχοντας υπόψη ότι η οικογένεια του απολυθέντος και φυλακισμένου δημάρχου αναξιοπαθεί και για λόγους φιλανθρωπίας εγκρίνει χορήγηση βοηθήματος 20.000 δρχ.

Την 10^η Οκτωβρίου ο Κονδύλης και οι αρχηγοί των ενόπλων δυνάμεων Παπάγος, Οικονόμου και Ρέππας πραξικοπηματικά καταλαμβάνουν τη διακυβέρνηση της χώρας κηρύσσοντας τον στρατιωτικό νόμο και καταργούν το πολίτευμα. Την επομένη 11 Οκτωβρίου, απευθύνεται προς το Λαό λέγοντας ότι, αποστολή βεβαίως της κυβέρνησης είναι η διενέργεια δημοψηφίσματος για την επαναφορά του βασιλιά που αποτελεί σήμερα επιτακτική ανάγκη για τη ρύθμιση του πολιτικού βίου της χώρας.

Την ίδια μέρα συνέχεται το Δ.Σ. Νέας Ιωνίας, ο δήμαρχος Ριζογιαννόπουλος ανακοινώνει πανηγυρικά την πολιτειακή μεταβολή και αρχίζει την ομιλία του ως εξής:

Κύριοι

Ευχαρίστως σας αναγγέλλω ότι από σήμερα πάσα πράξις Δημοσίας Αρχής ενεργείται επ' ονόματι του Βασιλέως των Ελλήνων Γεωργίου του Β'.

Ανάλογες είναι και οι τοποθετήσεις των 11 παρόντων συμβούλων, οι οποίοι εγκρίνουν ψήφισμα όπου μεταξύ άλλων αναφέρουν ότι:

«.....απεφασίσθη η παλινόρθωσις της Βασιλείας και την διακυβέρνησιν της χώρας ανέλαβε Κυβέρνησις υπό τον αρχηγόν του Εθνικού Ριζοσπαστικού κόμματος στρατηγόν κ. Γεώργιον Κονδύλην, όστις ανέλαβε τα καθήκοντα του Αντιβασιλέως μέχρι της ελεύσεως του νομίμου της χώρας Βασιλέως Γεωργίου του Β'. Και στη συνέχεια:

Αποφασίζει

Να διαδηλωθί η απόλυτος πίστις και αφοσίωσις του Δημοτικού Συμβουλίου, προς το νέον της χώρας πολίτευμα και τον Ανώτατον Αρχοντα Βασιλέα Γεώργιον Β'. Να αναρτηθί η εικών του Βασιλέως εις την αίθουσαν του Συμβουλίου και να αποσταλή το παρόν προς την Κυβέρνησιν και τον Βασιλέα.

Το Δημοτικόν Συμβούλιον

Το αποτέλεσμα έχει κριθεί πριν γίνει το Δημοψήφισμα για το πολιτειακό.

Αμέσως μετά εγκρίνονται τα έξοδα για προμήθεια εκλογικών ειδών για τη διενέργεια του δημοψηφίσματος της 3^{ης} Νοεμβρίου, κατά το οποίο η Βασιλεία έλαβε 97,88% και η Δημοκρατία 2,12% !!!

Πιο φαιδρές και νόθες εκλογές δεν είχαν ξαναγίνει.

Τον Ιανουάριο πεθαίνει ο Κονδύλης, το Μάρτιο ο Βενιζέλος, το Απρίλιο ο πρωθυπουργός Δεμερτζής & το Μάιο ο Τσαλδάρης. Μετά το θάνατο του Δεμερτζή ο βασιλιάς διορίζει πρωθυπουργό το Μεταξά. Στη βουλή οι πολιτικοί αρχηγοί των μεγάλων παρατάξεων, παρότι εκφράζουν τη δυσφορία τους για τη διαμορφωθείσα πολιτική

Ο Γ. Κονδύλης, ως υπουργός Στρατιωτικών.

κατάσταση, παρέχουν την εμπιστοσύνη ή την ανοχή τους στο Μεταξά. Οι Φιλελεύθεροι και οι Λαϊκοί είναι σε συνεννόηση προκειμένου να σχηματίσουν οικουμενική κυβέρνηση. Ο Μεταξάς όμως, με την κάλυψη του βασιλιά, ετοιμάζει τη δικτατορία του και μία ημέρα μετά το θάνατο του Τσαλδάρη αλλάζει τον υπουργό των εσωτερικών και τοποθετεί ως νομάρχες, απόστρατους αξιωματικούς.

Στις 9 Ιουνίου αποκαθίστανται οι απολυμένοι δημοτικοί και κοινοτικοί άρχοντες μετά το πραξικόπημα της 1^{ης} Μαρτίου 1935. Η απόφαση δημοσιεύεται την επομένη στο ΦΕΚ 247 τεύχος 1^ο 10/6/1936. Με το μέτρο αυτό επανέρχονται στη δημαρχία της Νέας Ιωνίας ο Γεώργιος Φελέκης και οι εκλεγμένοι το '34 δημοτικοί σύμβουλοι. Μεταξύ τους είναι αρκετοί αυτοί που προσυπέγραψαν την έκπτωσή του.

Στην πρώτη του συνεδρίαση του Δ.Σ. στις 17 Ιουνίου 1936 ο Δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι εκφωνούν πανηγυρικούς για την αποκατάσταση των αιρετών δημοτικών και κοινοτικών αρχόντων και την επαναφορά των εκλεκτών αντιπροσώπων του λαού της Νέας Ιωνίας, τηρείται ενός λεπτού σιγή στη μνήμη του Ελευθερίου Βενιζέλου.

Αναφέρονται στα όσα συνέβησαν και μιλούν για βία και αυθαιρεσία, για τυραννίδα, κακοήθειες ενέργειες πολιτικών αντιπάλων και για διαχειριστικές ατασθαλίες στο Δήμο κατά την τελευταία ανώμαλη περίοδο.

Από τις δηλώσεις τους φαίνεται να πιστεύουν ότι ο βασιλιάς και ο Μεταξάς θα φέρουν αποκατάσταση των ατομικών ελευθεριών, δικαιοσύνη και ισονομία.

Οι ομιλίες τελειώνουν με ζητωκραυγές για το λαό της Νέας Ιωνίας, το Δήμο και το Δήμαρχο.

Κατά την επόμενη συνεδρίαση γίνεται πρόταση να αναρτηθεί στην αίθουσα των συνεδριάσεων φωτογραφία του Ελ. Βενιζέλου. Ο Μωυσιάδης διαφωνεί λόγω ρευστότητας της πολιτικής κατάστασης. Η τοποθέτηση αυτή προκαλεί έντονη αντίδραση, ο δήμαρχος δηλώνει ότι αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη για την ανάρτηση και είναι πρόθυμος και πάλι να υποστεί, χάριν της μνήμης του Μεγάλου Αρχηγού, κακουχίες και νέες φυλακίσεις, εκφράζει δε τη βαθιά του οδύνη που βρέθηκε δημοτικός σύμβουλος και μάλιστα πρόσφυγας, να ασεβήσει προς τα αισθήματα της ολότητας σχεδόν των δημοτών με τέτοιο τρόπο.

Το βράδυ της 4^{ης} Αυγούστου ο Μεταξάς συγκαλεί έκτακτο υπουργικό συμβούλιο και ανακοινώνει στους ανυποψίαστους υπουργούς του ότι αναστέλλει ορισμένα βασικά άρθρα του συντάγματος, διαλύει τη Βουλή και επιστρατεύει μεγάλη κατηγορία κλάδων εργαζομένων. Κάποιοι παραιτούνται και οι υπόλοιποι υπογράφουν. Τα διατάγματα υπογράφονται από το βασιλιά. Στο διάγγελμά του ο Μεταξάς αναφέρει ότι η ανατροπή έγινε με την έγκριση του βασιλιά και ως λόγους που επέβαλλαν μια τέτοια πολιτική λύση, επικαλείται την φθορά και την ανικανότητα του κοινοβουλευτισμού και τον κίνδυνο κοινωνικής επανάστασης από τους κομμουνιστές. Η δικτατορία είναι γεγονός.

Στις 10 Αυγούστου συνέρχεται το Δ.Σ. και ο δήμαρχος ανακοινώνει τηλεγράφημα του νομάρχη Αττικοβοιωτίας όπου εξηγεί τους λόγους που επέβαλαν την ανατροπή και καταλήγει:

Υπουργός Εσωτερικών διέψευσε διάδοσιν καταργήσεως Δήμων και Κοινοτήτων. Πλήρης ησυχία και τάξις κρατεί πρωτεύουσας και ολόκληρων επικράτειαν.

Παρακαλούμεν κοινοποιήσατε παρούσαν καλούντες λαόν όπως συμβάλει εις την γαλήνην. Αναφέρατε εκτέλεσιν. Νομάρχης Κ. Καλαμαράς.

Ο δήμαρχος προσθέτει ότι με εγκύκλιό του έκανε ευρεία ανακοίνωση του τηλεγραφήματος με τοιχοκόλληση, προτρέποντας τους πολίτες της Ν. Ιωνίας με τη νομιμόφρονα στάση τους να συμβάλλουν στη γαλήνη του τόπου.

Το Δ.Σ. εγκρίνει ομοφώνως τις ενέργειες του δημάρχου και ψηφίζει την αποστολή συγχαρητηρίου τηλεγραφήματος.

Στις 31 Αυγούστου δημοσιεύεται Αναγκαστικός Νόμος για τη σύσταση Διοικήσεως Πρωτεύουσας. Της Διοικήσεως προϊστάται υπουργός. Την ίδια μέρα ο δήμαρχος Αθηναίων Κωνστ. Κοτζιάς διορίζεται υπουργός Διοικήσεως Πρωτεύουσας. Στην περιφέρεια της Διοίκησης περιλαμβάνονται η Αθήνα ο Πειραιάς, πολλοί δήμοι και κοινότητες μεταξύ των οποίων και η Νέα Ιωνία. Στο εξής καμία απόφαση του Δ.Σ. δεν εφαρμόζεται χωρίς την έγκριση της Διοίκησης. Αντιθέτως πολλές επιβάλλονται χωρίς δική του απόφαση.

Στις 24 Σεπτεμβρίου 1936 το Δ.Σ. σε Έκτακτη Συνεδρίαση αφού άκουσε το δήμαρχο να εκθέτει το έργο που συντελέστηκε από τη Εθνική Κυβέρνηση και να εκφράζει την πεποίθηση για τη μέχρι το τέλος ασφαλή έκβαση της προσπάθειάς της για Εθνική αναδημιουργία, με ομόφωνο ψήφισμα, προσκαλεί το λαό της Νέας Ιωνίας να συγκεντρωθεί στην πλατεία Συντάγματος τη 2^η Οκτωβρίου 1936 ημέρα Παρασκευή και ώρα 8 μ.μ. και να μετάσχει στο συλλαλητήριο στο οποίο θα διαδηλωθεί η ακράδαντη πεποίθηση και ο ενθουσιασμός του λαού των Αθηνών, του Πειραιώς και των περιχώρων για το έργο της Εθνικής αναδημιουργίας που συντελέστηκε και συντελείται από την Εθνική Κυβέρνηση και τον αρχηγό του νέου κράτους κ. Ιωάννη Μεταξά.

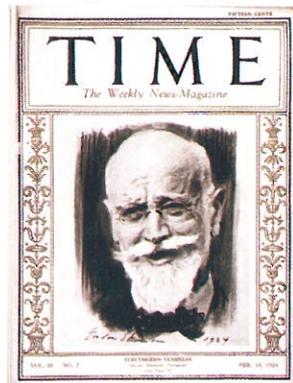
Η συμμετοχή του λαού της Ν. Ιωνίας στο συλλαλητήριο περιγράφεται ως σύσσωμη και ο Υπουργός – Διοικητής της πρωτεύουσας Κ. Κοτζιάς συγχαίρει εγγράφως τους Ιωνιώτες για τη συμμετοχή τους.

Η συμπεριφορά του Δημάρχου και των Δημοτικών Συμβούλων προκαλεί στον ερευνητή έκπληξη και απορία. Τι συμβαίνει; Οι Βενιζελικοί δημοκράτες έχουν μετατραπεί σε υμνητές και εραστές του δικτάτορα;

Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί στην προσέγγισή μας.

Η γενιά των δημοτικών αρχόντων της εποχής έχει ζήσει συνεχείς πολέμους, τη Μικρασιατική καταστροφή, αλλεπάλληλα κινήματα, επαναστάσεις και πολιτειακές μεταβολές, τον εθνικό διχασμό και παρατεταμένη οικονομική κρίση. Η κοινή γνώμη είναι κουρασμένη.

Η ανάδειξη του δικτάτορα σε κυβερνήτη της χώρας μέσα από το κοινοβούλιο, εύκολα θα μπορούσε να παρερμηνευθεί ως απόδειξη της αδυναμίας του πολιτικού κόσμου και γιατί όχι και του συστήματος, να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις απαιτήσεις των πολιτών.

Μήπως κάτι παρόμοιο δεν συμβαίνει και σήμερα;

Ο δικτάτορας φαίνεται να έχει πείσει για τις αγαθές και επωφελείς για τη χώρα προθέσεις του. Εμείς γνωρίζουμε τα αποτελέσματα αυτοί δεν τα γνώριζαν.

Με την πάροδο του χρόνου γίνονται παραιτήσεις συμβούλων και παρατηρείται απροθυμία προσέλευσης στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. αφού χρειάζονται 2 και 3 προσκλήσεις για να επιτευχθεί απαρτία. Η δημοτική αρχή ενεργεί αμήχανα, δείχνει εγκλωβισμένη.

Βεβαίως κάποιοι δημοτικοί σύμβουλοι πρόσκεινται στο καθεστώς ή ερωτοτροπούν με αυτό. Το κλίμα μέσα στο Δ.Σ. δεν είναι καλό.

Τον Ιούνιο του '37 μέλη του Δ.Σ. επιτίθενται με δριμύτητα στο δήμαρχο η συνεδρίαση διακόπτεται και μετά από ένα κενό μήνα, η σύνθεση του συμβουλίου αλλάζει. Σε ΦΕΚ της 19^{ης} Ιουλίου 1937 δημοσιεύεται διάταγμα περί απολύσεως των δημοτικών συμβούλων Ν. Ιωνίας Ιωάνν. Βαλούρδου, Χρυσάφη Δουβλίδη, Μιχ. Κουβαρά και Ιορδ. Μαμελειτζή, λόγω της υπάρχουσας αντίθεσής τους προς το δήμαρχο και την εξ' αιτίας της παρακώλυση της ομαλής λειτουργίας του δήμου. Με αυτή τη μεταβολή εξαντλήθηκε ο κατάλογος των αναπληρωματικών συμβούλων, από τις εκλογές του 1934, και το δημοτικό συμβούλιο αναγκαστικά από 18μελές γίνεται 15μελές.

Το νέο δημοτικό συμβούλιο σε έκτακτη συνεδρίαση, μετά από υμνητική εισήγηση του δημάρχου περί «*του εξόχου τέκνου της Πατρίδος Ιωάννου Μεταξά*», το Δ.Σ. τον ανακηρύσσει «*Πρώτον Επίτιμον Δημότην του Δήμου Νέας Ιωνίας, εις ένδειξιν ευγνωμοσύνης και τιμής ανθ' ων υπέρ της πατρίδος ειργάσατο, ανατίθησι δε τω κ. Δημάρχω την επίδοσιν του οικείου τίτλου*».

Επίσης σε επόμενες συνεδριάσεις ανακηρύσσει επίτιμους δημότες τον Υπουργό Σιδηροδρόμων Γεώργιο Σπυρίδωνος και τον Υπουργό Κρατικής Υγιεινής και Αντιλήψεως Αλέξανδρο Κορυζή, τον πρώτο για την επίλυση του ζητήματος της ηλεκτροκίνησης του σιδηροδρόμου Κηφισίας και τον δεύτερο γιατί χάριν των ενεργειών του, ανακαινίστηκε και συμπληρώθηκε το νοσοκομείο Ν. Ιωνίας με δαπάνη 3.000.000 δρχ.

Το Δεκέμβριο του '37 παραιτούνται από το αξίωμά τους οι σύμβουλοι Θ. Παλτόγλου και Ε. Τσοπάνογλου. Επειδή δεν υπάρχουν άλλοι αναπληρωματικοί, η σύνθεση μειώνεται κατά δύο και το συμβούλιο αποτελείται από 13 μέλη.

Στο ΦΕΚ 5 Τεύχος 1^ο της 8^{ης} Ιανουαρίου 1938, δημοσιεύεται ο Αναγκαστικός Νόμος 1027 «*Περί μεταρρυθμίσεως διατάξεων τινών της Νομοθεσίας περί Δήμων και Κοινοτήτων*».

Ο νόμος αυτός μεταξύ άλλων προβλέπει:

Με Βασιλικό Διάταγμα μετά από πρόταση του υπουργού Εσωτερικών και του υπουργικού συμβουλίου, μπορεί να διαλυθεί δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο αν: βγει από τα όρια της αρμοδιότητάς του, ένεκα αποδεδειγμένου δόλου ή ραθυμίας, για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας, δημοτικού ή κοινοτικού συμφέροντος. Ιδιαίτερα μπορεί να διαλυθεί δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ή να απολυθεί δήμαρχος όταν υπάρχουν αντιθέσεις μεταξύ τους και ως εκ τούτου να παρακωλύεται η ομαλή λειτουργία του δήμου ή της κοινότητας.

Εντωμεταξύ και μέχρι να γίνουν δημοτικές και κοινοτικές εκλογές τα καθήκοντα των συμβουλίων ασκούνται από Διοικούσες Επιτροπές.

Μέλη των επιτροπών διορίζονται δημοτικοί σύμβουλοι ή αυτοί που έχουν τα προσόντα για να εκλεγούν δημοτικοί σύμβουλοι (:).

Τα καθήκοντα του δημάρχου ανατίθενται σε ένα από τα μέλη της διοικούσας επιτροπής και αυτός ασκεί και τα καθήκοντα του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου.

Το επόμενο χρονικό διάστημα δημοσιεύονται συνεχώς διατάγματα διάλυσης δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων σε όλη τη χώρα.

Μετά την διάλυση εκατοντάδων κοινοτικών και δημοτικών συμβουλίων καθώς και αρχόντων, στις 13 Σεπτεμβρίου 1938 με δημοσίευση Διατάγματος στο ΦΕΚ 328 Τεύχος Πρώτο, έρχεται η σειρά του Γ. Φελέκη.

*Περί απολύσεως του Δημάρχου Νέας Ιωνίας Γεωργίου Φελέκη
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β' ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ*

Έχοντες υπ' όψει ... κ.λπ. απεφασίσαμεν και διατάσσομεν: Απολύεται ο Δήμαρχος Νέας Ιωνίας Γεώρ. Φελέκης, λόγω μεγάλης ραθυμίας και οξυτάτης προς τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου αντιθέσεως, συνεπεία της οποίας επήλθε ζημία εις τον Δήμον.

Εις τον Υπουργόν Διοικητήν Πρωτευούσης ανατίθεμεν την δημοσίευσιν και εκτέλεσιν του παρόντος.

Εν Κερκύρα τη 11^η Αυγούστου 1938

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β'

Ο επί της Διοικήσεως Πρωτευούσης Υπουργός Κ. ΚΟΤΖΙΑΣ

Την ίδια μέρα δημοσιεύονται οι απολύσεις των δημάρχων: Βύρωνα Νικόλαου Φραγιάδη και Καισαριανής Γεωργίου Κυπραίου για τους ίδιους ακριβώς λόγους.

Βεβαίως, με όσα προβλέπει ο κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων η θητεία των εκλεγμένων το '34 έχει λήξει. Όμως το καθεστώς της 4^{ης} Αυγούστου δεν προκηρύσσει εκλογές για την ανάδειξη νέων αιρετών Δημοτικών και Κοινοτικών αρχών.

Στις 27 Σεπτεμβρίου 1938 με δημοσίευση Διατάγματος στο ΦΕΚ 350 Τεύχος Πρώτο, την τύχη των δημάρχων ακολουθούν και τα Δημοτικά Συμβούλια Νέας Ιωνίας, Βύρωνα και Καισαριανής πάλι για τους ίδιους λόγους.

Ορίζεται Διοικούσα Επιτροπή που στην περίπτωση της Ν. Ιωνίας είναι 7μελής. Τα διοριζόμενα μέλη είναι οι: Αθανάσιος Παράσχος, Μενέλαος Κονταξόπουλος, Ιωάννης Μαρκόπουλος, Μιχαήλ Ιορδανίδης, Γεώργιος Μυτιληνέλης, Αντώνιος Καστάνας και Αλεξ. Γιατζόγλου.

Ο Αθ. Παράσχος αναλαμβάνει χρέη Δημάρχου και Προέδρου Δημοτικού Συμβουλίου και Αντιπροέδρου ο Αλέξανδρος Γιατζόγλου.

Οι αποφάσεις της Διοικούσας Επιτροπής, (πλην ελάχιστων εξαιρέσεων) παίρνονται με ομοφωνία μετά από εισηγήσεις του δημάρχου.

Περιοχή Παλαιολόγου. Νοσοκομείο Παλαιολόγου, Δρ. Ιάσων Δραγάσης

Του Λουκά Χριστοδούλου, Προέδρου του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.

Όλοι στη Ν. Ιωνία γνωρίζουν την περιοχή Παλαιολόγου στα ΝΔ της πόλης στα όρια με το Δήμο Αθηναίων, αλλά οι περισσότεροι από μας δεν γνωρίζουμε το ιστορικό του ονόματος. Κάποιοι από μας έχουν ακούσει ότι υπήρχε εκεί και νοσοκομείο που τα ερείπια του υπήρχαν μέχρι την δεκαετία του '80. Μήπως το όνομα προέρχεται από τους αυτοκράτορες Παλαιολόγους του Βυζαντίου, αναρωτιούνται πολλοί ;

Ο Ιάσων ή Ιωάννης Δραγάσης γεννήθηκε στη Σίφνο το 1879. Το επίθετό του ήταν Δραγάσης όπως προαναφέρθηκε, αλλά ο ίδιος πρόσθεσε και το «Παλαιολόγος» επειδή ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου λέγονταν Δραγάσης, ίσως από θαυμασμό ή εθνική έπαρση.

Σπούδασε Ιατρική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στην Ιατρική Σχολή των Παρισίων καθώς και στο Ινστιτούτο Pasteur με ειδικότητα χειρουργός ορθοπεδικός. Είχε πάρει επίσης και το δίπλωμα από τη Γυμναστική Σχολή Φυσιοθεραπευτικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών ενώ υπήρξε και πρόεδρος του Πανελληνίου Πατριωτικού Συνδέσμου και του Συλλόγου των Ελλήνων Φοιτητών στο Παρίσι.

«Ο Χειρουργός Δραγάσης Παλαιολόγος εις επίμνημόσυνον δέησιν εν τῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Νοσοκομείου του, δι' ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀγρίως δολοφονηθέντος Βασιλέως Γεωργίου Α' παρουσίᾳ τραυματιῶν τοῦ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ Πολέμου 12-13.

Με την έναρξη των Βαλκανικών Πολέμων ευρισκόμενος στο Παρίσι, οργανώνει ένα τάγμα εθελοντών (60 άτομα) και κατεβαίνουν στην Ελλάδα, ενώ στις οικογένειες των εθελοντών κυρίως εργατών, καταβάλει επίδομα. Φτάνουν στις 12 Οκτωβρίου 1912 στον Πειραιά και αναχωρούν για τη Μακεδονία ενώ έχει σχεδιάσει την λειτουργία ενός φορητού χειρουργείου που θα λειτουργήσει με δικές του δαπάνες.

Το Υπουργείο Στρατιωτικών μαθαίνοντας για την άφιξή του στον Πειραιά, τον προωθεί στις Υγειονομικές Υπηρεσίες Θεσσαλονίκης όπου εγκαθίστουν στο Υποκατάστημα της Τράπεζας Μυτιλήνης κινητό νοσοκομείο, το οποίο στη συνέχεια το μετατρέπουν σε νοσοκομείο, διευθυντής του οποίου ήταν ο αρχίατρος Αιγινήτης συνεργαζόμενος στενά με τον Δραγάση.

Κοντά του σε όλες αυτές αλλά και τις μετέπειτα προσπάθειές του είχε την μνηστή του κόμησσα Ευγενία Καπνίστ, γνωστή ποιήτρια που εγκατέλειψε τα φιλολογικά σαλόνια στο Παρίσι και τον ακολούθησε σαν άγγελος παρηγοριάς για τους εκατοντάδες τραυματίες πολέμου. Αργότερα την παντρεύτηκε.

Το μεγαλύτερο μέρος του εξοπλισμού του Νοσοκομείου, προέρχονταν από την κλινική του στο Παρίσι, ενώ μαζί του έφερε και 2 κιβώτια αντιφυματικού, αντιτετανικού, αντιχολερικού και αντιπανωλικού ορού καθώς και δαμάλιδος τα οποία του έδωσε ο πολύ καλός του φίλος Ilya Ilych Metchnikoff (διάσημος ερευνητής – βραβείο Νόμπελ Ιατρικής το 1908).

Στο νοσοκομείο αυτό που λειτούργησε με δικές του δαπάνες εξυπηρέτησε – περιέθαλπε περίπου 3.000 πρόσφυγες ενώ στο νοσοκομείο του κατέφθαναν εξαθλιωμένοι και υποφέροντας από λοιμώδεις ασθένειες πρόσφυγες από όλη την Μακεδονία και Θράκη. Το νοσοκομείο αυτό επισκέφθηκαν στο τέλος του 1912 η Βασίλισσα Όλγα, η πριγκίπισσα Αλίκη, ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης αλλά και οι πρόξενοι που ήταν διαπιστευμένοι στη Θεσσαλονίκη θέλοντας να εκφράσουν την ευαρέσκειά τους στο Δραγάση για το έργο που επιτελεί.

Ένα χρόνο μετά (Νοέμβριος 1913) κατά διαταγή του Στρατηγείου το χειρουργείο μεταφέρθηκε στην «έπαυλη Αλλατίνη» ως παράρτημα του Δ' Στρατιωτικού Νοσοκομείου.

Μετά το τέλος των Βαλκανικών πολέμων ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος απένειμε στον Δραγάση και τη μνηστή του «Μετάλλια στρατιωτικής αξίας», ο δε Ελ. Βενιζέλος «Δίπλωμα τιμής και ευγνωμοσύνης του έθνους».

Το 1914 ο Ι. Δραγάσης επιστρέφει στη Γαλλία και εργάζεται στο νοσοκομείο Νεκέρ. Όταν άρχισε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, ο Δραγάσης εγκατέλειψε την καριέρα του για δεύτερη φορά, οργανώνοντας ελληνικό τάγμα το οποίο προσαρτήθηκε στη λεγεώνα των ξένων.

Ήταν φανατικός βασιλικός, λάτρευε τον Βασιλιά Κωνσταντίνο και θέλοντας να συμβάλει στην επαναφορά του στο θρόνο, συγκρότησε οργάνωση με την επωνυμία «Ελληνικόν αίμα» η οποία όμως αποκαλύφθηκε και τα μέλη της συνελήφθησαν και εξορίστηκαν στη Βαρκελώνη. Εκεί κατέφυγε και ο Δραγάσης με τη σύζυγό του Ευγενία.

Όταν ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος επανήλθε στο θρόνο, ο Δραγάσης οργάνωσε και πάλι δεύτερο στρατιωτικό χειρουργείο για την περίθαλψη των στρατιωτών της μικρασιατικής εκστρατείας που ο Παπούλας το εγκατέστησε στο Εσκή Σεχίρ (Δορύλαιο) όπου λειτούργησε μέχρι το 1922.

Ο Χειρουργός Ι. Δραγάσης Παλαιολόγος-θεραπεύει εις τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἑλληνικὸν Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον του Σέρβων Τραυματιῶν τῶν Μαχῶν Μακεδονίας 1912.

Κατά την οπισθοχώρηση του Ελληνικού Στρατού, το χειρουργείο του Δραγάση εγκαταλείφθηκε ενώ ο ίδιος με τη σύζυγό του διένυσαν απόσταση 400 χιλιομέτρων σε 4 ημέρες και οδήγησαν χιλιάδες πρόσφυγες στο λιμάνι των Μουδανιών για να επιβιβαστούν στα πλοία για την Ελλάδα.

Ο αρχηγός Στρατιάς για τη δράση του στη ζώνη των επιχειρήσεων του απένειμε το «Αριστεῖον Ανδρείας» ο δε διάδοχος Γεώργιος Β΄ του εξέφρασε την ευαρέσκειά του.

Όταν γύρισε στην Ελλάδα εγκαταστάθηκε στο Π. Φάληρο, όπου διατηρούσε ιατρείο περιθάλποντας κυρίως πρόσφυγες. Το όραμά του ήταν να κτίσει ένα νοσοκομείο αποκλειστικά για τους άπορους που θα ήταν συγχρόνως φιλανθρωπικό ίδρυμα και επιστημονικό ερευνητικό κέντρο.

Την 30η Μαΐου 1933, κατετέθη ο θεμέλιος λίθος του «**Μαιευτηρίου-Ψυχιατρείου-Υδροθεραπευτηρίου ἀπόρων θυμάτων πολέμου**» από το Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών, Χρυσόστομο, σε οικόπεδο ιδιοκτησίας του γιατρού Ι. Δραγάση Παλαιολόγου, ο οποίος προσδοκούσε στην ανέγερση του εν λόγω νοσοκομείου στο πευκόφυτο λόφο, στο ύψωμα του συνοικισμού Περισσού. Στα εγκαίνια παρέστησαν ο πρόεδρος της Γερουσίας Στ. Γονατάς και ο Δήμαρχος Αθηναίων Στ. Μερκούρης.

Το νοσοκομείο θα περιλάμβανε 300 κλίνες, εκ των οποίων οι 100 θα ήταν εντελώς δωρεάν ενώ για τις υπόλοιπες θα πλήρωναν το 1/3 των νοσηλείων από ό, τι πλήρωναν στα άλλα νοσοκομεία. Δίπλα στο νοσοκομείο θα υπήρχε παιδικός σταθμός για τα παιδιά των εργαζομένων στα περίξ εργοστάσια. Η δαπάνη κατασκευής του ήταν 9 εκατ. δρχ.

Το 1934 ο Ι. Δραγάσης κατέρχεται ως υποψήφιος Δήμαρχος Ν. Ιωνίας στις εκλογές της Β΄ Κυριακής (1 Απριλίου 1934) και λαμβάνει 18 ψήφους.

Το 1935 είναι επίτιμος Πρόεδρος των "Λαϊκών Πολιτικών Συλλόγων" Ν. Ιωνίας.

Σε μια έκταση 25 στρεμμάτων, στο λόφο «Παναγία Βλαχερνών» κοντά στην Όμορφη Εκκλησιά φιλοδοξούσε να οικοδομήσει 7ωροφο κτίριο που το ονόμασε «Η πόλις του ελέους». Για την αγορά του οικοπέδου, τον εκβραχισμό 10 στρεμμάτων, την κατασκευή υδραγωγείου 300 κυβικών, τη μεταφορά χιλιάδων κυβικών οικοδομικών υλικών απαιτήθηκαν 1 εκατ. χρυσές λίρες Αγγλίας που διατέθηκαν από την προσωπική περιουσία του Ι. Δραγάση και της γυναίκας του.

Το στρατιωτικό Νοσοκομείο στο Εσκή Σεχίρ (Δορύλαιο

ενώ ό, τι χρήσιμο είχε απομείνει «παραλήφθηκε» από τους περίοικους, ενώ η γύρω πευκόφυτος περιοχή έμεινε άδενδρη, αφού όλα τα δένδρα είχαν χρησιμοποιηθεί στην πυρά για να ζεσταθούν τις κρύες νύχτες της Κατοχής, οι κάτοικοι των γύρω περιοχών. Σε αυτή την περιοχή εκτελέστηκε και η ηθοποιός Ελένη Παπαδάκη, όπου ο χώρος είχε μετατραπεί σε χώρο εκτελέσεων κατά την «περίοδο του εμφυλίου».

Για την κατάσταση του «Νοσοκομείου Παλαιολόγου», ο Σταθμός Χωροφυλακής Ριζοπούλεως, με τον αστυνόμο Α. Παπαηλιού βεβαιεί :

«ότι κατά την διάρκεια της κατοχής εγένοντο λεηλασία, αρπαγαί και φθοραί επί του Εθνικού Φιλανθρωπικού Ιδρύματος Παλαιολόγου, περιφέρειας Περισοπού Ριζοπούλεως πλησίον των διύλιστηρίων της Ούλεν, εις υγειονομικόν και οικοδομικόν υλικόν αναφερόμενον εν τω ύπερθεν υπομνήματι αι λεηλασία και αρπαγαί συνεχίσθησαν και κατά την διάρκειαν του ανταρτοπολέμου».

Ριζόπολις 18 Απριλίου 1946

Μετά τον πόλεμο, ο Δραγάσης ζήτησε από κοινής ωφελείας κατά την διάρκεια της κατοχής, δάνειο 14 δισ. δραχμών για την επισκευή του νοσοκομείου, με σκοπό να φιλοξενήσει 1.200 ασθενείς πολλές κλίνες του οποίου θα παραχωρούντο για τις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου, αλλά δεν του εδόθη.

Επίσης ζήτησε και έκταση 100 στρεμμάτων για καλλιέργεια σιτηρών και αναδάσωση με ταυτόχρονη εγκατάσταση μελισσοκομείων, ιπποφορβείων, πτηνοτροφείων, δαμαλιδοκομείων, σηροτροφείων, λαχανόκηπων και δωρεάν πλυντηρίων και κοινόχρηστων λουτρών. Και αυτή η αίτησή του δεν ικανοποιήθηκε.

Πέθανε πικραμένος και απογοητευμένος το 1959, ενώ η γυναίκα του Ευγενία είχε πεθάνει κατά την διάρκεια της κατοχής (1942).

Μέχρι το 1940 είχαν ανεγερθεί 3 όροφοι με 225 κλίνες και κατά την διάρκεια της λειτουργίας του περιέθαψε 26.600 ασθενείς, άπορους εργάτες της Ν. Ιωνίας, Περισοπού, Φιλαδέλφειας, Καλογρέζας, Ηρακλείου και Γαλατσίου.

Πέντε μήνες μετά την εισβολή των Γερμανών και Ιταλών στην Αθήνα, το Νοσοκομείο ανέλαβε ο Ιταλός Συνταγματάρχης της Φρουράς Αγίων Αναργύρων και το μεν υγειονομικό υλικό παρελήφθη από τους Ιταλούς, το δε Νοσοκομείο λεηλατήθηκε και μεταφέρθηκαν τμήματά του σε Χαϊδάρη, Ν. Φιλαδέλφεια και Χασάνη (Ελληνικό).

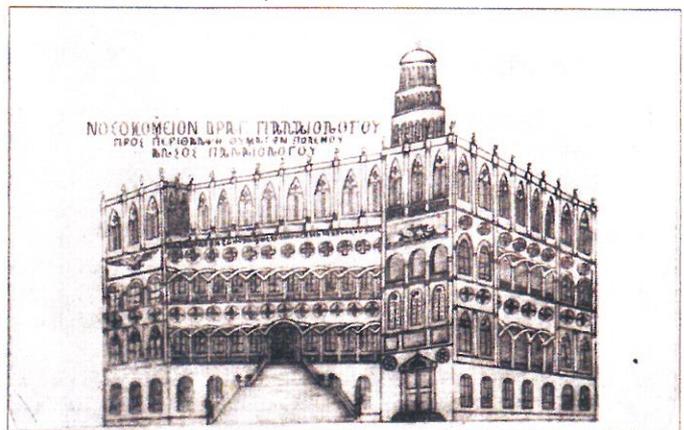
Κατά τα Δεκεμβριανά μεγάλες ποσότητες οικοδομικών υλικών αρπάχτηκαν

Ο ΧΘΕΣΙΝΟΣ ΘΕΜΕΛΙΟΣ ΛΙΘΟΣ. — Μια φωτογραφία από την τελεσθείσαν χθες, εν πάση ἐπισημότητι, κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ νέου ὑδροθεραπευτηρίου, μαιευτηρίου καὶ χειρουργείου, τὸ ὁποῖον ἰδρύει ὁ κ. Δραγάσης Παλαιολόγος εἰς τὸ ἄλσος τῆς Ἐβμορφῆς Ἐκκλησίας (ἀνωθι τῶν συνοικισμῶν Περισοπού καὶ Σαφραμπόλεως), διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν ἀπόρων θυμάτων πολέμου, γηγενῶν καὶ προσφύγων

Εφημερίδα "ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ" 31 Μαΐου 1933

την Επιτροπή Ανασυγκρότησης καταστραφέντων ιδρυμάτων

- Σχέδιο του νοσοκομείου "Η πόλις του ελέους" του Δραγάση Παλαιολόγου, για την περίθαλψη των θυμάτων του πολέμου, στο ἄλσος Παλαιολόγου.

**Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ Ν. ΙΩΝΙΑΣ Γ. ΦΕΛΕΚΗ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗΣ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ**

Κυριακή, 22 Απριλίου 1934

Θεωρώ τον εαυτόν μου ευτυχή, διότι η ευγενής συμπάθεια και προτίμησίς σας προς με, μου έδωσε όλον το ευχάριστον δικαίωμα να εμφανισθώ ενώπιόν σας, ως πρώτος Δημοτικός σας Άρχων κατά την ιστορικήν ταύτην ημέραν της εγκαταστάσεως των πρώτων Δημοτικών Αρχών του τόπου μας και να απευθύνω προς όλους σας, τας θερμάς μου ευχαριστίας και τον ειλικρινή αδελφικόν μου χαιρετισμόν.

Είνε γνωστότατον εις όλους σας, ότι παραλαμβάνομεν σήμερον την Νέαν Ιωνίαν εις μίαν καώδη κατάστασιν και καλούμεθα να την καταστήσωμεν πόλιν άξίαν του ενδόξου ονόματός της.

Είμαι βέβαιος ότι η σεβαστή Κυβέρνησις θα μας βοηθήση εις το βαρύ μας έργον ενισχύουσα ημάς οικονομικώς εν τω μέτρω του δικαίου και του δυνατού.

Ιδιαίτεραν όλως ενίσχυσιν ηθικήν θέλομεν αυτήση από το αξιότιμον Συμβούλιον μας, το οποίον εκλεγέν δια των ψήφων όλων σας ενετάλη να εργασθή εν άκρα συμπνοία μετά του Δημάρχου δια την προαγωγήν του τόπου μας, όστις στερείται των πάντων.

Δεν πιστεύω να εμφιλοχωρήση εις το πνεύμα των αξιότιμων Συμβούλων και Παρέδρων ότι οφείλουν να κάνουν πολιτικήν των παρατάξεων με τας οποίας κατήλθον εις τον εκλογικόν αγώνα.

Από της 2ας Απριλίου ε.ε. δεν υπάρχουν πλέον παρατάξεις, υπάρχουν Δημόται Νέας Ιωνίας, και Σύμβουλοι Νέας Ιωνίας οι οποίοι καλούνται εν αδελφική συμπνοία να βοηθήσουν την Δημοτικήν Αρχήν δια την επιτυχίαν του προορισμού της.

Είμεθα αποφασισμένοι να τηρήσωμεν απαρεγκλίτως τον ιερόν όρκον τον οποίον εδώσαμεν και να επιληφθώμεν της εφαρμογής του προγράμματός μας το οποίον εν καιρώ έχομεν υποσχεθή.

Βεβαίως θα υπάρχουν ίσως και ανεύθυντοι άνθρωποι οι οποίοι θα θελήσουν να μας αντιπολιτευθούν μερικοί δε να αντιδράσουν. Δεχόμεθα ηθικήν αντιπολίτευσιν. Αλλά θα περιφρονήσωμεν πάσαν αντίδρασιν κακόπιστον την οποίαν θέλομεν καταγγείλει.

Θα χωρήσωμεν προς το έργον μας, ανεπηρέαστοι από οιαυδήποτε έξωθεν έστω και έσωθεν πίεσιν, έχοντες ως μόνον στόχον και προορισμόν μας το υπεράνω όλων τα συμφέροντα του τόπου, τα συμφέροντα ολόκληρου του λαού της Νέας Ιωνίας και πέριξ.

Επικαλούμεθα την αμέριστον και ειλικρινή συνεργασίαν όλων των συμβούλων και την ηθικήν ενίσχυσιν όλων των συνδημοτιών μας διότι έχομεν να παλαιώσωμεν με σοβαρώτατα ζητήματα και δεν πρέπει να υπάρχουν άνθρωποι επιδιώκοντες την μελλοντικήν επικράτησίν των εν τη αντιδράσει κατά του έργου μας διότι η κοινή γνώμη το Δαμόκλειον τούτο ξίφος επικρέμαται επί των κεφαλών μας.

Εν τέλει σας ευχαριστώ και πάλιν και εκ μέρους μου αλλά και εκ μέρους του Συμβουλίου και αναφωνώ: ζήτωσαν οι Δημόται Νέας Ιωνίας.

Από τις δραστηριότητες του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.

6^ο Συμπόσιο. Ο Δήμαρχος Ν. Ιωνίας κ. Ηρ. Γκότσης, η διευθύντρια της "Πατριαρχικής Μεγάλης του Γένους Σχολής" κα Βικτ. Λαιμοπούλου και ο Πρόεδρος του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. κ. Λουκάς Χριστοδούλου. Δεξιά, η χορωδία «Φίλων της Μουσικής» υπό την διεύθυνση της κ^ς Καίτης Τσεκούρα.

Μαθητές και μαθήτριες του 1^{ου} Γυμνασίου Ν. Ιωνίας, σε επίσκεψή τους στο Μουσείο Υφαντουργίας - Ταπητουργίας του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.

Εκπαιδευόμενοι του τμήματος Αξιοποίησης Πολιτισμικής Κληρονομιάς του ΙΝΕΔΙΒΙΜ, στο ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.

Μαθητές και μαθήτριες του Γυμνασίου Θρακομακεδόνων, σε επίσκεψή τους στο ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.

Το Εκπαιδευτήριο «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ» σε επίσκεψή του στα Μουσεία του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.

Το Κέντρο Σπουδής και Ανάδειξης Μικρασιατικού Πολιτισμού (ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.) αποτελεί Ν.Π.Δ.Δ. και διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 203 του Π.Δ. 410/95 (Δ.Κ.Κ.). Η ίδρυση του δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. αρ. 646 / τ. 2 / 2003, όπου παρατίθεται η σχετική Συστατική Πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου Νέας Ιωνίας Αττικής (113/03). Με την υπ' αριθμ. 36281/04.08.2011 Υπουργική απόφαση (ΦΕΚ Β' 1765/5.8.2011) το ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. εξαιρέθηκε της συγχώνευσης κι εξακολουθεί να λειτουργεί ως αυτόνομο Ν.Π.Δ.Δ. Για την επίτευξη των σκοπών του, το ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. μπορεί να συνεργάζεται με τις υπηρεσίες του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του, με τους Ο.Τ.Α. γενικότερα, με Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., και με πολίτες.

Στο πλαίσιο των δράσεων του Κέντρου περιλαμβάνονται η έρευνα, μελέτη και εκπόνηση προγραμμάτων, η ίδρυση και λειτουργία εξειδικευμένης βιβλιοθήκης, οι εκδόσεις, η προκήρυξη υποτροφιών, η καταγραφή στοιχείων του μουσικού και ορχηστρικού πολιτισμού, η διδασκαλία παραδοσιακών τεχνών, η λειτουργία μουσείων, η διεξαγωγή εκθέσεων και η οργάνωση εκδηλώσεων και συνεδρίων.

Οι πόροι του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. προέρχονται από το Δήμο Ν. Ιωνίας. Παράλληλα, ενίσχυση προσφέρουν οι δωρεές και χορηγίες φορέων και φυσικών προσώπων.

Το Κέντρο στεγάζεται σε ανακαινισμένους χώρους του συγκροτήματος κτιρίων του Δήμου Νέας Ιωνίας που βρίσκονται στην οδό Πατρ. Ιωακείμ 4, πολύ κοντά στον ομώνυμο σταθμό των Η.Σ.Α.Π.

Σε καθημερινή βάση, υποδεχόμαστε το κοινό από τις 08:30 έως τις 13:00.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να καλούν στο τηλ. 210 27 95 012.

Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λουκάς Χριστοδούλου, Οικονομολόγος
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ : Χρήστος Χατζηγιάννου, Δημοτικός Σύμβουλος
ΜΕΛΗ : Τάκης Κωσιδάκης, Δημοτικός Σύμβουλος - Καραγκιοζοπαίχτης
Ζαχαρούλα Καραβά, Δρ. Παν. Αθηνών - Συγγραφέας
Γεράσιμος (Μάκης) Λυκούδης, Ζωγράφος - Αγιογράφος
Χάρης Σαπουντζάκης, Συγγραφέας - Πρόεδρος Ένωσης Σπάρτης Μ. Ασίας
Κώστας Τσοπανάκης, Πρόεδρος Συνδέσμου Αλαγιωτών
Χρυσάνθη Αθηνάκη, Φιλολόγος - Πρόεδρος Συλλόγου Σμυρναίων Ν. Ιωνίας
Αρχάγγελος Γαβριήλ, τ. Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων
Λαμπρινή Σπανοπούλου, Γ. Γραμ. Σωματείου Ινεπολιτών - Κασταμονιτών
Γιώργος Νουβέλογλου, Βιοτέχνης, Αντιπρόεδρος Συνδέσμου Αλαγιωτών
Έλενα Μποτζιόλη, άνεργη
Σωτήρης Βάρβογλης, Ψηφιογράφος
Ισαάκ Παναγιωτίδης, Ηλεκτρονικός
Καλ. Στεριάδου, Πρ. Ιωνικού Συνδέσμου, Δρ. Παντείου Πανεπ., Συγγραφέας

Αναπληρωματικά μέλη

ΠΡΟΕΔΡΟΥ: Όμηρος Ακιανίδης, Γραφίστας
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ: Χρήστος Αναμυρλόγλου, Δημοτικός Σύμβουλος
ΜΕΛΩΝ : Σπύρος Αμανατίδης, Δημοτικός Σύμβουλος
Ιωάννης Κατιμερτζόγλου, Πολιτικός Επιστήμων - υπ. Διδάκτορας Ε.Κ.Π.Α.
Σάββας Καλαμάρης, Γιατρός
Ηλίας Μωραλόγλου, Πολιτικός Μηχανικός
Αγγελική Σακαλόγλου, Ιδιωτική Υπάλληλος
Έλσα Ανθρακίδου, Έφορος Συλλόγου Σμυρναίων Ν. Ιωνίας
Όλγα Φτούλη, Βιβλιοπώλης
Γιάννης Καραγιαννίδης, Αντιπρ. Σωματείου Ινεπολιτών - Κασταμονιτών
Γιώργος Σαββίδης, Βιοτέχνης
Ηλίας Αποστολίδης
Χαρίτων Φραγκούλης, Τεχνικός Ο.Τ.Ε.
Αριστείδης Χατζησαββίδης, Δημοτικός Σύμβουλος
Δημήτρης Γεωργούδης, Αντιπρόεδρος Ιωνικού Συνδέσμου

Εκδότης: ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.
Γραφεία: Πατρ. Ιωακείμ 4, Ν. Ιωνία 14234 Τηλ.: 210 27 95 012 Fax.: 210 27 90 775
Ιστοχώρος: www.dimosneasionias.gr/kemipo.htm
Ηλεκτρ.διεύθ.: kemipo@otenet.gr
Επιμέλεια έκδοσης: Μάκης Λυκούδης
Διορθώσεις: Λουκάς Χριστοδούλου
Παραγωγή: Εκδόσεις ΓΡΑΜΜΑ, Αγ. Παρασκευής 72-74, 112 54 (Κ. Πατήσια) Αθήνα
Τηλ. 210 522 5202 - Email : katradian@gmail.com

* Η αναδημοσίευση κειμένων ή φωτογραφιών επιτρέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις της κειμένης νομοθεσίας και μετά από έγγραφη άδεια από το ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.

* Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν απόψεις και θέσεις των συγγραφέων τους.

* Η αρμόδια για την έκδοση του περιοδικού επιτροπή του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.

φέρει την ευθύνη για την επιμέλεια και την άρτια παρουσίασή τους μόνον.